

Brüssel, 28.11.2022
COM(2022) 667 final

2022/0392 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

disainilahenduste õiguskaitse kohta (uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2022) 422 final} - {SWD(2022) 367 final} - {SWD(2022) 368 final} -
{SWD(2022) 369 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Tööstusdisainilahenduse õigused kaitsevad toote välimust. Tööstusdisainilahendus on see, mis muudab toote atraktiivseks. Visuaalne atraktiivsus on üks peamisi tegureid, mis mõjutab tarbijaid eelistama ühte toodet teisele. Hea disainiga tooted annavad tootjatele märkimisväärse konkurentsieelise. Selleks, et soodustada digiajastul innovatsiooni ja uute tootedisainilahenduste loomist, on aina enam vaja disainilahenduste kättesaadavat, tulevikukindlat, tõhusat ja järjepidevat õiguskaitset.

Euroopa disainilahenduste kaitse süsteem on kehtinud juba üle 20 aasta. Tööstusdisainilahendusi käsitlevad liikmesriikide õigusaktid ühtlustati osaliselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 1998. aasta direktiiviga 98/71/EÜ (edaspidi „direktiiv“). Liikmesriikide disainilahenduste kaitse süsteemide kõrval kehtestati nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määrusega (EÜ) nr 6/2002 (edaspidi „määrus“) eraldiseisev süsteem, et kaitsta ühtseid õigusi, millel on võrdne mõju kogu ELis. Määrust on seni muudetud ainult üks kord 2006. aastal, et jõustada ELi ühinemine Haagi rahvusvahelise registreerimissüsteemiga.

Lisaks kehtib remondiks kasutatavate varuosade disainilahenduste õiguskaitse osas jätkuvalt üleminekuperioodi õiguskord. Kuna selles küsimuses kokkuleppele ei jõutud, sisaldab direktiiv nn külmutusklauslit, mis võimaldab liikmesriikidel säilitada oma kehtivad õigusaktid selle kohta, kas varuosad peaksid olema kaitstud, kuni direktiivi muudatused komisjoni ettepaneku põhjal vastu võetakse. Liikmesriigid võivad siiski teha nendes õigusaktides muudatusi, tingimusel et muudatuste eesmärk on varuosade turu liberaliseerimine.

Komisjoni 2004. aastal esitatud ettepanek¹ ühtlustada nähtavate varuosade disainilahenduste kaitset, lisades direktiivi remondiklausli (nagu see on juba määruses), ei leidnud nõukogus piisavat toetust, kuigi Euroopa Parlament seda ülekaalukalt toetas². Ettepanek võeti 2014. aastal tagasi.

Kooskõlas komisjoni parema õigusloome tegevuskavaga,³ mille eesmärk on ELi poliitika korrapärase läbivaatamine, algatas komisjon 2014. aastal ELi disainilahenduste kaitse süsteemide toimimise hindamise, mis hõlmas põhjalikke majandusalaseid ja õiguslikke hinnanguid, mida toetasid mitmed uuringud. Euroopa Liidu Nõukogu võttis 11. novembril 2020 vastu järeldused intellektuaalomandi poliitika ja tööstusdisainilahenduste süsteemi läbivaatamise kohta liidus⁴. Nõukogu kutsus komisjoni üles esitama ettepanekuid disainilahendusi käsitlevate ELi õigusaktide läbivaatamiseks, et ajakohastada disainilahenduste kaitse süsteemi ning muuta disainilahenduste kaitse üksikautorite ja ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) jaoks atraktiivsemaks.

Hindamise lõpptulemustele⁵ tuginedes teatas komisjon oma 25. novembri 2020. aasta teatises „Innovatsioonipotentsiaali rakendamine – intellektuaalomandi tegevuskava ELi majanduse

¹ Ettepanek: Euroopa parlamendi ja Nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 98/71/EÜ disainilahenduste õiguskaitse kohta (KOM(2004) 582 (lõplik)).

² Euroopa Parlamendi 12. detsembri 2007. aasta õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 98/71/EÜ disainilahenduste õiguskaitse kohta (KOM(2004)0582 – C6-0119/2004 – 2004/0203(COD))

³ Komisjoni teatis „Parem õigusloome paremate tulemuste saavutamiseks – ELi tegevuskava“ (COM(2015) 215), Euroopa Komisjon, 19. mai 2015, lk 4.

⁴ Nõukogu dokument 2020/C 379 I/01.

⁵ SWD(2020) 264 final.

taastamise ja vastupidavuse toetamise suurendamiseks“⁶, et vaatab ELi kaubamärgialaste õigusaktide eduka reformi järel läbi disainilahenduste kaitset käsitlevad ELi õigusaktid. 25. juunil 2021 võttis nõukogu vastu täiendavad järeldused intellektuaalomandi poliitika kohta,⁷ milles nõudis, et komisjon seaks esikohale ettepaneku õigeaegse esitamise niipea kui võimalik, et vaadata läbi ja ajakohastada tööstusdisainilahendusi käsitlevad õigusaktid. Lisaks rõhutas Euroopa Parlament oma toetavas arvamuses intellektuaalomandi tegevuskava kohta vajadust vaadata läbi nüüdseks juba 20aastane disainilahenduste kaitse süsteem⁸.

Õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT) raames paketina käsitatuna on käesoleva algatuse ja sellega paralleelse määruse muutmise ettepaneku peamine ühine eesmärk edendada ELis disainilahenduste tippaset, innovatsiooni ja konkurentsivõimet. Selleks tuleb tagada disainilahenduste kaitse süsteemi otstarbekohasus digiajastul ning muuta see üksikautorite, VKEde ja disainimahukate tööstusharude jaoks oluliselt kättesaadavamaks ja tõhusamaks – eeskätt tuleb vähendada kulusid ja keerukust ning suurendada kiirust, prognoositavust ja õiguskindlust.

Eelkõige on direktiivi käesoleva uuestisõnastamise eesmärgid järgmised:

- ajakohastada ja parandada direktiivi kehtivaid sätteid, muuta aegunud sätteid, suurendada õiguskindlust ja selgitada disainilahenduste õiguste kohaldamisala ja piiranguid;
- saavutada liikmesriikide disainilahendusi käsitlevate õigusnormide ja menetluste suurem ühtlus, et tugevdada koostalitlusvõimet ja vastastikust täiendavust ühenduse disainilahenduste süsteemiga, ning lisada direktiivi täiendavad sisulised eeskirjad ja peamised menetluseeskirjad, nagu need sisalduvad määruses;
- viia lõpule remondiks kasutatavate varuosade ühtse turu väljakujundamine, lisades direktiivi määruses sisalduva remondiklausli.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesoleva ettepanekuga tunnistatakse kehtetuks ja asendatakse kehtiv direktiiv 98/71/EÜ. Koos paralleelse ettepanekuga muuta määrust (EÜ) nr 6/2002 moodustab käesolev ettepanek ühtse paketi intellektuaalomandi tegevuskava rakendamiseks, mille eesmärk on ajakohastada ja veelgi ühtlustada kehtivaid disainilahenduste kaitset käsitlevaid ELi õigusakte.

Selleks et viia liikmesriikide disainilahenduste kaitset käsitlevad sätted paremini vastavusse ELi eduka disainilahenduste korruga, nähakse käesolevas ettepanekus ette teatavate määruse (EÜ) nr 6/2002 sätete lisamine direktiivi, et need kajastuks ka seal ning et suureneks nende kahe õigusakti omavaheline sidusus. Käesolev ettepanek on kooskõlas ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2015/2436 kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta. See kehtib eelkõige sätete kohta, mis käsitlevad võltsitud transiitkaupu, ning sätete kohta, mis käsitlevad selliseid menetlusi nagu taotluse esitamiskuupäeva nõuded ning kehtetuks tunnistamise haldusmenetlused.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on monopolidevastase poliitika valdkonnas kooskõlas määrusega (EL) nr 461/2010 (mootorsõidukite grupierandi määrus) ja täiendab seda. Varuosade turu kavandatav liberaliseerimine võib toetada monopolidevastast režiimi tõhusa konkurentsi kaitsmisel tervel

⁶ COM(2020) 760 final.

⁷ Nõukogu dokument 2021/C 247/02.

⁸ Raport intellektuaalomandi tegevuskava kohta ELi majanduse taastamise ja vastupidavuse toetamiseks, mille õiguskomisjon võttis vastu 30. septembril 2021 (A9-0284/2021), punkt 32.

sõidukite varuosade, teeninduse ja remondi turul ning seeläbi võimaldada autode järelturu ettevõtjatel ja tarbijatel saada sellest täit kasu. Ettepanek on kooskõlas ka kestlike toodete algatusega, mille eesmärk on edendada toodete parandamist ja ringmajandust, ning täiendab selles kavandatud meetmeid.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepaneku aluseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõige 1, millega antakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule pädevus võtta vastu meetmeid liikmesriikide selliste õigus- ja haldusnormide ühtlustamiseks, mille eesmärk on siseturu rajamine ja selle toimimine.

• Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

Tuvastatud probleemid on seotud märkimisväärsete erinevustega õigusraamistikus, mis kas ei võimalda ELi ettevõtjatele võrdseid tingimusi või moonutavad neid oluliselt, mis omakorda toob kaasa järjekordseid negatiivseid tagajärgi nende ja ELi kui terviku konkurentsivõimele (nt varuosade puhul). Seepärast on soovitatav võtta meetmeid, mis võivad parandada ühtse turu toimimise tingimusi. Selliseid meetmeid, mille eesmärk on laiendada ühtlustamise praegust taset direktiivi abil, saab võtta ainult ELi tasandil, eelkõige arvestades vajadust tagada kooskõla ühenduse disainilahenduste süsteemiga.

Sellega seoses tuleb arvesse võtta, et ühenduse disainilahenduste süsteem on integreeritud Euroopa disainilahenduste süsteemi, mis põhineb liikmesriikide ja kogu ELi disainilahenduste kaitse koostoitimise ja vastastikuse täiendavuse põhimõttel. Kuigi määrusega on ette nähtud täielik süsteem, mis hõlmab kõiki materiaal- ja menetlusõiguse küsimusi, piirdub direktiivis kajastuv praegune õigusaktide ühtlustamise tase valitud materiaalõiguse sätetega. Selleks et tagada asjaomaste komponentide tulemuslik ja jätkusuutlik koostoitimine ja vastastikune täiendavus, on vaja luua Euroopas üldine ühtlustatud disainilahenduste kaitse süsteem, millel on sarnased sisulised eeskirjad ja mille vähemalt peamised menetlussätted on omavahel kooskõlas. Mis puudutab konkreetset varuosade disainilahenduste kaitset, siis tuleb lisada, et varuosade siseturu väljakujundamine on võimalik ainult ELi tasandil. Rohkem kui 20aastasest kogemusest direktiivis sätestatud külmutusklausliga ei nähtu tugevat suundumust vabatahtliku ühtlustamise suunas liikmesriikide vahel (kuigi veel mõni liikmesriik on kehtestanud remondiklausli) ega tööstusharu eneseregulatsiooni kaudu.

ELi tasandi meetmed muudaksid disainilahenduste kaitse süsteemi kogu Euroopas oluliselt kättesaadavamaks ja tulemuslikumaks nii ettevõtjate (eelkõige VKEde) kui ka üksikautorite jaoks. See kõrvaldaks allesjäänud lüngad remondiks kasutatavate varuosade ühtsel turul ja sellest saaksid märkimisväärset kasu tarbijad, kellel oleks võimalik valida konkureerivaid varuosi madalamate hindadega.

• Proportsionaalsus

Täiendav sihipärane ühtlustamine, eelkõige registreerimise ja kehtetuks tunnistamise menetluste puhul, keskendub peamistele sätetele nendes menetlusvaldkondades, kus sidusrühmad pidasid ühtlustamist määruse asjaomaste sätetega kõige olulisemaks. Mõjuhinnangus vaadeldi ka kõigi disainilahendusi käsitlevate sätete täielikku ühtlustamist (variant 4.2), kuid leiti, et see on tegelike vajadustega võrreldes ebaproportsionaalne (vt mõjuhinnangu punkt 6.4).

Varuosade kaitse küsimuses peetakse remondiklausli lisamist eelistatud variandi 1.2 abil kõige proportsionaalsemaks viisiks, kuidas liberaliseerimispõhimõtte alusel ühtset turgu välja

kujundada. Sellised ELi tasandi meetmed ei too kaasa otseseid kulusid. Järelturu liberaliseerimine eeldab varuosade kaitse kaotamiseks õigusaktide vastuvõtmist ainult nendes liikmesriikides, kus selline kaitse praegu kehtib. Seetõttu on kõigist kaalutud variantidest selle variandi puhul halduskulud kõige väiksemad. Lisaks nähakse ette kümneaastane üleminekuperiood, mille jooksul jätkatakse olemasolevate disainilahenduste õiguste kaitsmist, mis võimaldab sõidukitootjatel kohandada oma turukäitumist nii, et oht investeringutele ja innovatsioonile oleks võimalikult väike. See variant on piisavalt ettevaatlik ka põhiõiguste ja rahvusvaheliste kohustuste osas (vt mõjuhinnangu punkt 8.1).

- **Vahendi valik**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on näha ette direktiivi 98/71/EÜ sihipärased muudatused, et kõrvaldada teatavad puudused. Kuna kavandatud vahendiga sõnastatakse direktiiv uuesti, on kõige asjakohasem vahend sama õigusakt.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Komisjon viis läbi kehtiva direktiivi ja määruse üldise hindamise, mis avaldati 2020. aasta novembris⁹. Selles jõuti järeldusele, et disainilahenduste kaitset käsitlevad ELi õigusaktid on oma eesmärgi täitnud ja on jätkuvalt suures osas otstarbekohased.

Direktiivi 98/71/EÜ puhul tehti hindamise käigus siiski kindlaks teatavad puudused, eelkõige endiselt tugevalt killustatud varuosade turg, mis tuleneb sellest, et mitmeosaliste toodete remontimisel kasutatavate koostisosade disainilahenduste kaitset käsitlevad sätted on ühtlustamata. Leiti, et see põhjustab märkimisväärset õiguslikku ebakindlust, moonutab tõsiselt konkurentsi ja suurendab samal ajal tarbijate kulusid. Hindamise käigus leiti ka vastuolusid nii liikmesriikide disainilahendusi käsitlevate õigusnormide vahel kui ka nende ja disainilahenduste registreerimise ja kehtetuks tunnistamise menetlusi käsitleva määruse vahel. Need vastuolud mõjutavad disainilahenduste kaitse süsteemide koostalitlusvõimet ELis negatiivselt.

Hindamise tulemuste põhjal viis Euroopa Komisjon läbi mõju hindamise ja otsustas hiljem õigusaktid läbi vaadata. Mõju hindamise eri etapid alates probleemide ja nende põhjuste määratlemisest kuni eesmärkide ja võimalike poliitikavariantide kindlakstegemiseni tuginesid hindamisaruande järeldustele.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

18. detsembrist 2018 kuni 30. aprillini 2019 korraldati esimene põhjalik avalik konsultatsioon,¹⁰ mille eesmärk oli koguda sidusrühmadelt piisavalt tõendeid ja seisukohti, et toetada ELi disainilahendusi käsitlevate õigusaktide hindamist, ning teha kindlaks, mil määral need õigusaktid toimivad eesmärgipäraselt ja kas neid saab endiselt pidada otstarbekohaseks. Peaaegu kaks kolmandikku vastanutest leidis, et ELi disainilahenduste kaitse süsteem (direktiivi kohased riiklikud disainilahenduste süsteemid ja ühenduse disainilahenduste kord tervikuna) toimib hästi. Samal ajal juhtisid peaaegu pooled vastanutest tähelepanu direktiivi ja/või määruse soovimatutele tagajärgedele või puudustele.

⁹ SWD(2020) 264 final.

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2018-3527248/public-consultation_et

Lisaks hindamise eesmärgil toimunud ulatuslikule konsultatsioonile korraldas komisjon 29. aprillist kuni 22. juulini 2021 teise avaliku konsultatsiooni,¹¹ et saada sidusrühmadelt täiendavaid tõendeid ja seisukohti valitud küsimuste ja võimalike valikuvariantide ning nende mõju kohta, et toetada disainilahendusi käsitlevate õigusaktide läbivaatamist.

Konsultatsioonide käigus kindlaks tehtud puudusi on ettepanekus arvesse võetud ja käsitletud.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Direktiivi 98/71/EÜ ja määruse (EÜ) nr 6/2002 läbivaatamise mõju hindamisel tugineti kahele suurele välisuuringule, milles võeti arvesse nii ELi disainilahenduste kaitse süsteemide toimimise majanduslikke¹² kui ka õiguslikke¹³ aspekte. Mis puudutab konkreetselt varuosade kaitse teemat, siis toetasid mõjuhindangut lisaks veel kaks uuringut, mis käsitlesid kaitse mõju hindadele ja hinnaerinevustele¹⁴ ning mootorsõidukite varuosade turu struktuurile ELis¹⁵. Täiendavat toetavat teavet saadi tihedast koostööst Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametiga (EUIPO) ning mitmest EUIPO uuringust ja aruandest, samuti muudest kättesaadavatest uuringutest ja andmekogudest, mille olid koostanud riiklikud või rahvusvahelised avaliku sektori asutused, sealhulgas riiklikud intellektuaalomandiametid, teadlased või muud sidusrühmad.

- **Mõju hindamine**

Kuna käesolev ettepanek on esitatud paketiina koos ettepanekuga vaadata läbi määrus (EÜ) nr 6/2002, koostas komisjon ühise mõjuhindangu, milles vaadeldi käesolevat ettepanekut ja sellega paralleelset määruse (EÜ) nr 6/2002 muutmise ettepanekut üheskoos¹⁶. Mõjuhindang esitati õiguskontrollikomiteele 27. oktoobril ja komitee kiitis selle heaks 26. novembril 2021. Lõplikus mõjuhindangus võetakse arvesse kõnealuses arvamuses sisalduvaid märkusi.

Mõjuhindangus käsitles komisjon kahte põhiprobleemi:

1) häired ELi-siseses kaubanduses ja konkurentsitõkked mõnes liikmesriigis seoses remondiks kasutatavate varuosadega;

2) ettevõtjatel, eelkõige VKEdel ja üksikautoritel ELi või liikmesriigi tasandil registreeritud disainilahenduste kaitse taotlemisel esinevad raskused, mis on tingitud suurtest kuludest, koormusest ja viivitustest kaitse saamisel ning selle vähesest prognoositavusest.

Teise probleemi mõningaid aspekte (registreeritud ühenduse disainilahenduste aegunud registreerimismenetlused ja registreeritud disainilahenduse eest makstavad mitteoptimaalsed lõivud) käsitletakse määruse (EÜ) nr 6/2002 paralleelse läbivaatamise käigus, kuid varuosade probleemi (esimene probleem) ja lahknevate (menetluslike) sätete küsimust tuleb käsitleda direktiivi 98/71/EÜ läbivaatamisel.

¹¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12609-Intellectual-property-review-of-EU-rules-on-industrial-design-Design-Directive-/public-consultation_et

¹² https://ec.europa.eu/growth/content/economic-review-industrial-design-europe-0_en

¹³ https://ec.europa.eu/growth/content/legal-review-industrial-design-protection-europe-0_en

¹⁴ Herz, B. & Mejer, M. (2020). [The effect of design protection on price and price dispersion: Evidence from automotive spare parts](#).

¹⁵ Nikolic, Z. (September 2021). Market structure of motor vehicle visible spare parts in the EU. Uuringu tegi Wolk After Sales Experts GmbH. Uuring on kättesaadav aadressil <https://op.europa.eu/s/sMA8>

¹⁶ Lisada link mõjuhindangule ja kommenteeritud kokkuvõttele.

Varuosade probleemi lahendamiseks ja varuosade järelturu konkurentsile avamise eesmärgi saavutamiseks kaaluti **järgmisi variante**.

- **Variant 1.1. Kõigi disainilahenduste täielik liberaliseerimine – kogu ELis tuleks konkurentsile avada nn täpselt vastavate varuosade turg ja laiendada seda nii olemasolevatele kui ka uutele disainilahendustele.** See variant hõlmaks direktiivi määruse (EÜ) nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 sätestatud remondiklausli lisamist, millega lubatakse mitmeosalise toote kaitstud osi toote remondi otstarbel täpselt reprodutseerida. Lisatud remondiklauslil oleks õiguslik mõju nii tulevastele kui ka varasematele disainilahendustele (st seda kohaldataks disainilahenduste suhtes, mis on registreeritud nii enne kui ka pärast klausli jõustumist).
- **Variant 1.2. Uute disainilahenduste kohene täielik liberaliseerimine, millele järgneb vanade disainilahenduste täielik liberaliseerimine pärast kümneaastast üleminekuperioodi.** See variant tähendaks samu muudatusi nagu eelmise variandi puhul, kuid direktiivi lisataval remondiklauslil oleks kohene õiguslik mõju ainult tulevastele disainilahendustele (st seda kohaldatakse üksnes disainilahenduste suhtes, mille registreerimist taotletakse pärast klausli jõustumist). Enne klausli jõustumist registreeritud disainilahendused oleksid kümneaastase üleminekuperioodi jooksul jätkuvalt kaitse all.
- **Variant 1.3. Uute disainilahenduste täielik liberaliseerimine.** Nagu ka eelmise variandi puhul, oleks direktiivi lisataval remondiklauslil õiguslik mõju ainult tulevaste disainilahenduste suhtes. Enne klausli jõustumist antud kehtivad disainilahenduste õigused ei muutuks ja neid kaitstaks kuni 25 aasta jooksul.

Lahknevate menetluseeskirjade probleemi lahendamiseks ning ühenduse ja liikmesriikide disainilahenduse süsteemide vastastikuse täiendavuse ja koostalitlusvõime suurendamiseks kaaluti **järgmisi variante**:

- **Variant 4.1. Liikmesriikide õigusaktide osaline täiendav ühtlustamine ja nende kooskõla registreeritud ühenduse disainilahenduste süsteemiga.** Selle variandi puhul lisataks direktiivi sätted disainilahendustealaste õigusnormide teatavate aspektide kohta, mida ei ole seal veel käsitletud ja mille ühtlustamist pidasid sidusrühmad kõige olulisemaks – eelkõige peeti silmas määruse (EÜ) nr 6/2002 asjakohaste sätetega ette nähtud menetlusi. Peamiste menetluseeskirjade lisamine direktiivi tuleks ühendada teatavate materiaalõiguse aspektide täiendava ühtlustamisega (välja arvatud varuosade küsimus) vastavalt määruse (EÜ) nr 6/2002 sätetele.
- **Variant 4.2. Liikmesriikide disainilahendusi käsitlevate õigusnormide ja menetluste täielik ühtlustamine.** See variant sisaldaks varianti 4.1, kuid hõlmaks ka disainilahendusi käsitlevate materiaalõiguslike normide ja menetluste ülejäänud aspekte, mis on osa määrusest (EÜ) nr 6/2002, kuid mitte direktiivist.

Sellega seoses hinnati ka seda, kuidas sellist edasist ühtlustamist läbi viia: vabatahtlikkuse alusel (**allvariandid 4.1a ja 4.2a**) või kohustuslikus korras, st ELi õigusakti alusel, millega kohustatakse liikmesriike oma disainilahendusi käsitlevaid õigusakte ühtlustama (**allvariandid 4.1b ja 4.2b**).

Mõjuhindangu tulemuste põhjal eelistatakse **variante 1.2 ja 4.1b**.

Variant 1.2 peaks pärast kümneaastast üleminekuperioodi tooma tarbijatele võimaliku kokkuhoiu turgudel, kus praegu remondiklauslit ei ole kehtestatud; hinnakonkurentsiti tõttu

võiks sääst ulatuda alates 340 miljonist eurost kuni 544 miljoni euroni aastas (kümneaastase üleminekuperioodi jooksul suureneb kasu 4–13 miljoni euro võrra aastas ja jõuab viimasel aastal 40–130 miljoni euroni). Kümneaastase üleminekuperioodi jooksul suurendab uute disainilahenduste täielik liberaliseerimine konkurentsi ja edendab uutele sõidukitele mõeldud varuosade turuletulekut. Pärast kümneaastast üleminekuperioodi saavad nii originaalseadmete tarnijad kui ka sõltumatud tarnijad (originaalvarustusse mittekuuluvate seadmete tarnijad) kasu oluliselt suuremast tegevusvabadusest, mis võimaldab neil oma turupositsiooni tugevdada ja konsolideeruda.

Variant 4.1b muudab disainilahenduste kaitse saamise kõigis liikmesriikides ettevõtjate ja projekterijate jaoks lihtsamaks ja vähem kulukaks eelkõige seeläbi, et direktiivi lisatakse peamised menetluseeskirjad, nagu need sisalduvad määruses. See suurendab veelgi prognoositavust, aitab vähendada rahvusvaheliste intellektuaalomandiportfellide haldamise kulusid ning muudab kehtetuks tunnistatud disainilahenduste registrist kustutamise lihtsamaks ja odavamaks. Õigusaktide selline täiendav ühtlustamine mõjutab positiivselt ka EUIPO ja riiklike intellektuaalomandiametite koostööd kehtiva raamistiku alusel, mis on sätestatud määruse (EL) 2017/1001 (Euroopa Liidu kaubamärgi kohta) artiklis 152.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Käesolev ettepanek direktiivi 98/71/EÜ uuesti sõnastamiseks ja sellega paralleelne ettepanek määruse (EÜ) nr 6/2002 muutmiseks lisati komisjoni 2022. aasta tööprogrammi¹⁷ II lissasse. Seega on need osa õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmist (REFIT).

Käesoleva ettepaneku eesmärk on muuta disainilahenduste kaitse süsteemid ELis digiajastule vastavaks ning teha need kättesaadavamaks ja tõhusamaks nii taotlejatele kui ka neile, kes soovivad kehtetuid disainilahendusi registrist kustutada. Mis puudutab digitaliseerimist, siis disainilahenduste kujutamist käsitlevate nõuete kavandatud ühtlustamine võimaldab taotlejatel oma disainilahendusi kõikjal selgelt ja täpselt reprodutseerida, kasutades üldkättesaadavat tehnoloogiat. See hõlbustab eelkõige uute digitaalsete disainilahenduste esitamist. Mis puudutab lihtsustamist, siis võimaldab kavandatud täiendav ühtlustamine ettevõtjatel esitada riiklikul tasandil ükskõik millises liikmesriigis koondtaotlusi, milles on ühte taotluse koondatud mitu disainilahendust, mis ei pea piirduma sama laadi toodetega. Kuigi see muudab disainilahenduste taotlejate elu selgelt lihtsamaks, ei saa kasu kvantifitseerida, sest see sõltub peamiselt riiklikul tasandil kehtestatud tasudest. Lisaks võimaldab varasemate disainilahenduste riiklikul tasandil *ex officio* kontrollimisest loobumine (et tagada kaitse kättesaadavus samal tasemel kui ELi tasandil) märkimisväärselt lühendada registreerimisenetluse kestust nendes liikmesriikides, kus sellist kontrolli seni veel tehakse. Seega on ettevõtjatel võimalik saada kaitse palju kiiremini ja väiksemate kuludega. Peale selle peaks (kohustuslik) ametipõhine kehtetuks tunnistamise menetlus, mille eesmärk on kustutada kehtetu disainilahenduse registreering ilma kohtusse pöördumata, olema selgelt kasulik nii konkurentidele kui ka õiguste omanikele, kuna see on lihtsam ja odavam.

Samuti on käesoleva ettepaneku eesmärk välja kujundada remondiks kasutatavate varuosade ühtne turg, võttes kasutusele remondiklausli, millega jäetakse need osad disainilahenduse kaitse alt välja. Varuosade turu täielik liberaliseerimine peaks tooma tarbijatele märkimisväärset kasu nii suurema valiku kui ka madalamate hindade näol.

Kulude kokkuhoiu andmeid on täpsustatud ja kokkuvõtte on esitatud mõjuhindangu tabelis 8.1.

¹⁷ [Komisjoni 2022. aasta tööprogramm – peamised dokumendid | Euroopa Komisjon \(europa.eu\)](#)

- **Põhiõigused**

Algatus peaks parandama autorite võimalusi kaitsta oma õigusi ning avaldama positiivset mõju sellistele põhiõigustele nagu õigus omandile ja õigus tõhusale õiguskaitsevahendile. Selleks, et muuta disainilahenduste kaitse süsteem ELis tasakaalustatumaks, on algatuse eesmärk ka ette näha rangem disainilahenduste õiguste piirangute loetelu ja lisada remondiklausel, võttes arvesse õiglusel ja konkurentsil põhinevaid kaalutlusi.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta Euroopa Liidu eelarvet ning seepärast ei ole sellele lisatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta finantsmääruse (EL, Euratom) 2018/1046 (mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ, Euratom) nr 966/2012) artiklis 35 nõutud finantsselgitust.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon hakkab jälgima ELi varuosade turgu, et teha kindlaks, kas kogu ELi hõlmava remondiklausli kehtestamine toob tõepoolest kaasa prognoositud kokkuhoiu. Komisjon kaalub ka konkreetsete uuringute ja küsitluste korraldamist, et jälgida eelkõige hindade ja tarbijakäitumise arengut.

Mis puudutab liikmesriikide õigusaktide edasist ühtlustamist, siis kontrollib komisjon liikmesriikide teateid ülevõtmismeetmete kohta ja reageerib mis tahes viivitustele või vastuoludele. Kui kõik õigusnormid on nõuetekohaselt üle võetud, kaalutakse hindamiseks mõjuhinnangu punktis 9 osutatud asjakohaste näitajate kogumit.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Selgitavaid dokumente ei ole vaja lisada, sest direktiivi sätted ei ole sihtrühma jaoks keerukad.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Kuna tegemist on direktiivi 98/71/EÜ uuestisõnastamise ettepanekuga, keskendutakse üksikasjalikus selgituses üksnes uutele sätetele või sätetele, mida tuleb muuta.

1. peatükk. Üldsätted

– Disainilahenduse ja toote määratlus (artikkel 2)

Tehakse ettepanek, et toote ja disainilahenduse mõistete ajakohastatud ja täpsustatud määratlused moodustaksid osa üldsätetest. Seniste määratluste ajakohastamise, täpsustamise ja laiendamise eesmärk on muuta uuesti sõnastatud direktiivi ettepanek tehnoloogia arengut silmas pidades tulevikukindlaks ning tagada suurem õiguskindlus ja läbipaistvus disainilahenduste kaitse sisu osas.

2. peatükk. Disainilahendusi käsitlev materiaalõigus

– Disainilahenduste kaitse üksnes registreerimise kaudu (artikkel 3)

Kehtiv direktiiv lubab liikmesriikidel pakkuda disainilahenduste kaitset ka registreerimata kujul¹⁸. Tehakse ettepanek see võimalus kaotada ja anda disainilahenduste kaitse ainult registreeritud disainilahendustele. Ühtne kaitse registreerimata ELi disainilahenduse kujul on kättesaadav, nii et puudub tegelik vajadus paralleelse (potentsiaalselt lahkneva) registreerimata kaitse järele.

– Kaitse algus (artikkel 10)

Olemasolevate vastuolude kõrvaldamiseks täpsustatakse, et disainilahenduste kaitse algab alles registrisse kandmisega.

– Õigus registreeritud disainilahendusele (artiklid 11 ja 12)

Kooskõlas määruse (EÜ) nr 6/2002 artiklitega 14 ja 17 tehakse ettepanek lisada uued sätted, mis käsitlevad õigust registreeritud disainilahendusele, sealhulgas omandiõiguse eeldust.

– Registreerimata jätmise alused ja sisulise läbivaatamise ulatus (artiklid 13 ja 29)

Selleks et viia sisulise läbivaatamise ulatus kogu ELis täielikult vastavusse EUIPO tasandil tehtava kontrolliga (määruse (EÜ) nr 6/2002 artikkel 47), tuleks registreerimata jätmise alused esitada ammendavalt ning tagada, et disainilahenduse registreerimise menetlusega kaasnevad kulud ja koormus on taotlejate jaoks minimaalsed, nagu see on EUIPO puhul.

– Kehtetuse alused (artikkel 14)

Tehakse ettepanek muuta vabatahtlikud sätted kohustuslikeks, et suurendada prognoositavust ja kooskõla ELi disainilahenduste süsteemiga.

– Kaitse objekt (artikkel 15)

Et tagada nähtavuse nõude puhul suurem õiguskindlus, tehakse ettepanek lisada direktiivi erisäte (lisaks põhjendusele 17), mille kohaselt disainilahenduse kaitse antakse (ainult) nendele välistele tunnustele, mis on registreerimistaotluses selgelt näidatud.

Täiendavalt selgitatakse (uues põhjenduses 18), et üldjuhul ei pea disainilahenduse tunnused olema kaitse saamiseks mis tahes konkreetsel ajahetkel või mis tahes konkreetses olukorras nähtavad, välja arvatud selliste koostisosade puhul, mis ei ole mitmeosalise toote tavapärasel kasutamisel nähtavad.

– Registreeritud disainilahendusest tulenevate õiguste ulatus (artikkel 16)

Selleks, et disainilahenduse õiguste omanikud saaksid tõhusamalt lahendada probleeme, mis tulenevad 3D-printimistehnoloogia laialdasemast kasutuselevõtust, tehakse ettepanek disainilahenduse õiguste ulatust vastavalt kohandada.

Pärast ELi kaubamärgiõigusaktide reformi (direktiivi (EL) 2015/2436 uus artikli 10 lõige 4) on selleks, et üha suureneva võltsimistegevuse vastu tulemuslikult võidelda, peetud oluliseks lisada ka tööstusdisainilahenduste õigusraamistikku vastav säte, mis võimaldab õiguste omanikel takistada võltsitud toodete transiiti läbi ELi territooriumi või nende sattumist muusse tolliolukorda, ilma et neid lubataks siin vabasse ringlusse.

¹⁸ Ükski liikmesriik ei näe siiski ette sellist kaitset registreerimata kujul.

– Kehtivuse eeldus (artikkel 17)

Selleks et tagada suurem kooskõla määrusega (EÜ) nr 6/2002 (artikli 85 lõige 1), tehakse ettepanek lisada ka direktiivi säte kehtivuse eelduse kohta.

– Antud õiguste piiramine (artikkel 18)

Selleks et tagada asjaomaste õigustatud huvide parem tasakaal ja võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu praktikat,¹⁹ tehakse ettepanek täiendada lubatud kasutusviiside loetelu, lisades sinna kasutamise viitamise ning kriitika ja paroodia eesmärgil.

– Remondiklausel (artikkel 19)

Selleks et lõpetada kehtiv üleminekukord ja kujundada välja remondiks kasutatavate varuosade ühtne turg, tehakse ettepanek lisada direktiivi remondiklausel, mis sarnaneb määruse (EÜ) nr 6/2002 artiklis 110 juba sisalduva klausliga. See klausel piirdub sõnaselgelt mitmeosaliste toodete täpselt vastavate (vormist sõltuvate) varuosadega, et võtta arvesse Euroopa Liidu Kohtu otsust Acacia kohtuasjas²⁰.

Lisaks tuleks selgelt sätestada, et remondiklauslit saab kasutada kaitsemeetmena rikkumisenõuete vastu üksnes juhul, kui tarbijaid on nõuetekohaselt teavitatud mitmeosalise toote parandamiseks kasutatava toote päritolust.

Kehtivate disainilahenduse õiguste omanike õigustatud huvide arvesse võtmiseks oleks remondiklauslil (piiramatu) kohene õiguslik mõju ainult tulevikus registreeritavate disainilahenduste puhul, kuid samal ajal oleks kümneaastase üleminekuaja jooksul tagatud seniste õiguste kaitse.

– Varasemast kasutusest tulenev kaitse (artikkel 21)

Varasema kasutamise õigus sätestatakse kooskõlas määruse (EÜ) nr 6/2002 artikliga 22. See kaitsemeede rikkumise vastu kaitseb neid, kes on heauskselt investeerinud toote disainilahendusse enne registreeritud disainilahenduse prioriteedikuupäeva ja kellel on seega õigustatud huvi tooteid turustada, isegi kui nende välimus kuulub registreeritud disainilahenduse kaitse alla.

– Kumulatsiooni põhimõte (artikkel 23)

Säilitatakse disainilahenduse ja autoriõiguse kaitse kumuleerimise põhimõte, võttes samas arvesse asjaolu, et alates algse õigusakti vastuvõtmisest on autoriõiguse valdkonnas edenenud ühtlustamine.

– Disainilahenduse teadaanne (artikkel 24)

Registreeritud disainilahenduste omanikele tehakse kättesaadavaks disainilahenduse teadaanne, mis võimaldab neil teavitada üldsust disainilahenduse registreerimisest.

3. peatükk Menetlused

¹⁹ Otsus liidetud kohtuasjades C-24/16 ja C-25/16, Nintendo, ECLI:EU:C:2017:724.

²⁰ Otsus liidetud kohtuasjades C-397/16 ja C-435/16, Acacia, ECLI:EU:C:2017:992.

Kooskõlas direktiiviga (EL) 2015/2436 kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta lisatakse direktiivile teatavad peamised menetluseeskirjad.

– Disainilahenduse kujutise nõuded (artikkel 26)

Selle tagamiseks, et disainilahenduste kujutise suhtes kohaldatakse kõikjal ELis samu disainilahenduste selget ja täpset kujutamist käsitlevaid tulevikukindlaid nõudeid, tehakse ettepanek lisada direktiivi asjakohased üksikasjalikud sätted.

– Koondtaotlused (artikkel 27)

Tehakse ettepanek näha ette võimalus koondada ühte taotlusse mitu disainilahendust, nagu see on praegu sätestatud määruse (EÜ) nr 6/2002 artiklis 37, ilma et nende suhtes kehtiks nõue, et kombineeritud disainilahendused oleksid seotud Locarno klassifikatsiooni samasse klassi kuuluvate toodetega; sama nähakse ette ka määruse vastavas muudatusettepanekus.

– Avaldamise edasilükkamine (artikkel 30)

Kooskõlas määruse (EÜ) nr 6/2002 artikliga 50 tehakse ettepanek näha ette võimalus taotleda disainilahenduse taotluse avaldamise edasilükkamist 30 kuu võrra alates taotluse esitamise kuupäevast.

– Kehtetuks tunnistamise haldusmenetlus (artikkel 31)

Nagu on ette nähtud direktiivi (EL) 2015/2436 artikli 45 kohase kaubamärgi tühistamise menetluse puhul, peaksid liikmesriigid ette nägema disainilahenduse registreeringu kehtivuse vaidlustamise haldusmenetluse, mille viivad läbi nende intellektuaalomandiametid. Mõnes liikmesriigis saab registreeritud disainilahenduse kehtivust vaidlustada üksnes kohtus. Sellised süsteemid on keerulisemad ja kallimad.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV
disainilahenduste õiguskaitsse kohta (uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut Liidu toimimise lepingut , eriti selle artikli ~~100a~~ 114 lõiget 1 ,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

↓ uus

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 98/71/EÜ² tuleb teha mitmeid muudatusi. Selguse huvides tuleks direktiiv uuesti sõnastada.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 1
(kohandatud)

~~asutamislepingus sätestatud ühenduse eesmärkide hulka kuulub Euroopa rahvaste vahelise üha tugevama liidu aluste loomine, lähedaste suhete edendamine ühenduse liikmesriikide vahel ning nende majandus- ja sotsiaalarengu tagamine Euroopat killustavate tõkete kõrvaldamiseks võetavate ühismeesmete abil; selleks näeb asutamisleping ette siseturu rajamise, mida iseloomustab kaupade vabale liikumise takistuste kõrvaldamine, samuti siseturul konkurentsi kahjustamise vältimist tagava süsteemi loomise; liikmesriikide disainilahenduste õiguskaitsset käsitlevate õigusaktide ühtlustamine aitaks kaasa nende eesmärkide saavutamisele;~~

¹ ELT C [...], [...], lk [...].

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 1998. aasta direktiiv 98/71/EÜ disainilahenduste õiguskaitsse kohta (ELT L 289, 28.10.1998, lk 28).

↓ 98/71/EÜ põhjendus 2
(kohandatud)

~~liikmesriikide õigusaktidega disainilahendustele pakutava õiguskaitse erinevused mõjutavad otseselt disainilahendusi sisaldavate kaupade siseturu rajamist ja toimimist, sellised erinevused võivad kahjustada konkurentsi siseturul;~~

↓ 98/71/EÜ põhjendus 3
(kohandatud)

~~seetõttu on siseturu sujuvaks toimimiseks vajalik liikmesriikide disainilahenduste õiguskaitsega seotud õigusaktide ühtlustamine;~~

↓ 98/71/EÜ põhjendus 4
(kohandatud)

~~seda tehes on oluline võtta arvesse lahendusi ja eeliseid, mida ühenduse disainilahenduste süsteem pakub ettevõtjatele, kes soovivad omandada disainilahenduse õigust;~~

↓ 98/71/EÜ põhjendus 5
(kohandatud)

~~liikmesriikide disainilahendusi käsitlevate õigusaktide täielik ühtlustamine ei ole vajalik ning piisab sellest, kui ühtlustamisel piirdatakse nende siseriikliku õiguse sätetega, mis mõjutavad siseturu toimimist kõige otsesemalt; sanktsioonide, õiguskaitsevahendite ja täitmise tagamisega seotud sätted tuleks jätta siseriiklike õigusaktide käsitleda; selle piiratud ühtlustamise eesmärke ei ole liikmesriikidel üksinda toimides võimalik piisavas ulatuses saavutada;~~

↓ 98/71/EÜ põhjendus 6
(kohandatud)

~~sellest tulenevalt peaks liikmesriikidele jääma vabadus kehtestada sätted, mis puudutavad disainilahenduse registreerimise, uuendamise ja kehtetuks tunnistamise korda ning kehtetuks tunnistamise mõju;~~

↓ uus

(2) Direktiiviga 98/71/EÜ ühtlustati liikmesriikide disainilahendusi käsitlevate materiaaõiguslike normide olulisemaid sätteid, mille kohta nende vastuvõtmise ajal leiti, et need mõjutavad siseturu toimimist kõige otsesemalt, kuna need takistasid liidu kaupade vaba liikumist ja teenuste osutamise vabadust.

(3) Liikmesriikide siseriiklike õigusaktidega pakutav disainilahenduste kaitse toimib paralleelselt kaitsega, mida pakutakse liidu tasandil Euroopa Liidu disainilahenduste („ELi disainilahendused“) kaudu, mis on oma olemuselt ühtsed ja kogu liidus kehtivad

intellektuaalomandiõigused, nagu on sätestatud nõukogu määruses (EÜ) nr 6/2002³. Disainilahenduste süsteemide paralleelne olemasolu ja tasakaal liikmesriikide ja liidu tasandil on liidus intellektuaalomandi kaitse nurgakivi.

- (4) Kooskõlas parema õigusloome tegevuskavaga,⁴ mille eesmärk on liidu poliitika korrapärane läbivaatamine, korraldab komisjon ELi disainilahenduste kaitse süsteemide ulatusliku hindamise, mis hõlmas põhjalikke majandusalaseid ja õiguslikke hinnanguid, mida toetasid mitmed uuringud.
- (5) Oma 11. novembri 2020. aasta järeldustes intellektuaalomandi poliitika ja tööstusdisainilahenduste süsteemi läbivaatamise kohta⁵ kutsus nõukogu komisjoni üles esitama ettepanekuid määruse (EÜ) nr 6/2002 ja direktiivi 98/71/EÜ läbivaatamiseks. Läbivaatamise aluseks oli vajadus ajakohastada tööstusdisainilahenduste süsteeme ning muuta disainilahenduste kaitse üksikautorite ja ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks atraktiivsemaks. Läbivaatamist taotleti eelkõige selleks, et uurida ja kaaluda muudatusi, mille eesmärk on toetada ja tugevdada liidu, riiklike ja piirkondlike disainilahenduste kaitse süsteemide vastastikust täiendavust, ning teha täiendavaid jõupingutusi liidu disainilahenduste kaitse süsteemis esinevate lahknevuste vähendamiseks.
- (6) Hindamise lõpptulemustele tuginedes teatas komisjon oma 25. novembri 2020. aasta teatises „Innovatsioonipotentsiaali rakendamine – intellektuaalomandi tegevuskava ELi majanduse taastamise ja vastupidavuse toetamise suurendamiseks“,⁶ et pärast liidu kaubamärgialaste õigusaktide edukat reformi vaatab ta läbi disainilahenduste kaitset käsitlevad liidu õigusaktid.
- (7) Oma 10. novembri 2021. aasta raportis intellektuaalomandi tegevuskava kohta⁷ väljendas Euroopa Parlament heameelt komisjoni valmisoleku üle ajakohastada disainilahenduste kaitset käsitlevaid liidu õigusakte, kutsus komisjoni üles taotluste esitamise ja kehtetuks tunnistamise menetlusi liikmesriikides veelgi ühtlustama ning soovitas suurema õiguskindluse huvides kaaluda võimalust viia direktiiv 98/71/EÜ ja määrus (EÜ) nr 6/2002 omavahel vastavusse.
- (8) Konsulteerimine ja hindamine näitasid, et vaatamata liikmesriikide õigusaktide varasemale ühtlustamisele on siiski veel valdkondi, kus edasine ühtlustamine võiks avaldada konkurentsivõimele ja majanduskasvule positiivset mõju.
- (9) Selleks et tagada hästi toimiv siseturg ja vajaduse korral hõlbustada disainilahenduse õiguste omandamist, haldamist ja kaitset liidus, et seeläbi suurendada liidu ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kasvu ja konkurentsivõimet, võttes samal ajal nõuetekohaselt arvesse tarbijate huve, tuleb õigusnormide ühtlustamist, mis on saavutatud direktiiviga 98/71/EÜ, laiendada ka muudele disainilahendusi käsitlevate

³ Nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta (EÜT L 3, 5.1.2002, lk 1).

⁴ Komisjoni teatis „Parem õigusloome paremate tulemuste saavutamiseks – ELi tegevuskava“, COM(2015) 215 final.

⁵ Nõukogu järeldused intellektuaalomandi poliitika ja tööstusdisainilahenduste süsteemi läbivaatamise kohta liidus 2020/C 379 I/01 (ELT C 379I, 10.11.2020, lk 1).

⁶ Komisjoni teatis (COM/2020/760 final) Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regionide Komiteele „Innovatsioonipotentsiaali rakendamine – intellektuaalomandi tegevuskava ELi majanduse taastamise ja vastupidavuse toetamise suurendamiseks“.

⁷ Raport intellektuaalomandi tegevuskava kohta ELi majanduse taastamise ja vastupidavuse toetamiseks (2021/2007(INI)).

materiaalõiguslike normide aspektidele, millega reguleeritakse registreerimise kaudu kaitstud disainilahendusi vastavalt määrusele (EÜ) nr 6/2002.

- (10) Lisaks on vaja ühtlustada menetluseeskirju, et hõlbustada liidus disainilahenduste õiguste omandamist, haldamist ja kaitset. Seepärast tuleks teatavad peamised menetlusõiguse sätted, mis käsitlevad disainilahenduse registreerimist liikmesriikides ja ELi disainilahenduste süsteemi, omavahel vastavusse viia. Liikmesriikide õiguse alusel toimuvate menetluste puhul on piisav, kui kehtestatakse üldpõhimõtted ja jäetakse liikmesriikidele võimalus kehtestada üksikasjalikumad normid.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 7
(kohandatud)

- (11) Käesolev direktiiv ei välista disainilahenduste suhtes selliste siseriiklike või liidu ~~ühenduse~~ õigusaktide kohaldamist, millega sätestatakse muu kui disainilahendusena registreerimisest või avaldamisest tulenev kaitse, näiteks registreerimata disainilahenduste, kaubamärkide, patentide ja kasulike mudelite, kõlvatu konkurentsi või tsiviilvastutusega seotud õigusaktide kohaldamist.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 8
⇒ uus

- (12) ~~kuna autoriõiguse seadused ei ole ühtlustatud, on O~~ eluline on kehtestada konkreetsest registreeritud disainilahenduse kaitse seadusest ning autoriõiguse seadusest tuleneva kaitse kumulatsiooni põhimõte, ~~jättes samas liikmesriikidele vabaduse kehtestada autoriõiguse kaitse ulatus ning selle kaitse tingimused;~~ ⇒ mille kohaselt peaksid disainilahenduse õigustega kaitstud disainilahendused olema kaitsekõlblikud ka autoriõigusega teostena, tingimusel et liidu autoriõiguse nõuded on täidetud. ⇐

↓ 98/71/EÜ põhjendus 9
(kohandatud)
⇒ uus

- (13) Siseturu eesmärkide saavutamise nõuab, et registreeritud disainilahenduse õiguse omandamise tingimused oleksid kõikides liikmesriikides ühesugused.

- (14) Selleks on vaja ~~ühtsel~~ määratleda ühtne disainilahenduse ja toote ~~mõiste~~ mõisted ⇒, mis on selged, läbipaistvad ja tehnoloogiliselt ajakohased ning võtavad arvesse selliste uute disainilahenduste tulekut, mis ei ole inkorporeeritud füüsilistesse toodetesse. Kuigi asjaomaste toodete loetelu ei ole ammendav, on asjakohane eristada tooteid, mis on inkorporeeritud füüsilisse objekti, kujutatud graafiliselt või mis ilmnevad esemete, eelkõige sisekeskkonna kujundamiseks mõeldud esemete ruumilisest paigutusest. Selles kontekstis tuleks tunnistada, et elementide liikumine, üleminek või mis tahes muu animeeritus võib mõjutada disainilahenduste välimust, eelkõige siis, kui disainilahendus ei ole inkorporeeritud füüsilisse objekti. ⇐

- (15) ~~ning~~ Lisaks on vaja määratleda ühtsed uudsuse ja eristatavuse nõuded, millele registreeritud disainilahenduse õigused peavad vastama.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 10
(kohandatud)

- (16) ~~K~~ kaupade vaba liikumise hõlbustamiseks on ~~äärmiselt oluline~~ vaja põhimõtteliselt tagada, et registreeritud disainilahenduse õigused annaksid õiguste omanikule kõigis liikmesriikides võrdväärse kaitse.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 11

- (17) Õiguste omanikule antakse registreerimisel kaitse toote tervikliku või osalise disainilahenduse nende tunnuste osas, mis on taotluses selgelt ära näidatud ning avaldamise teel või vastava toimikuga tutvumise võimaldamise kaudu avalikkusele kättesaadavaks tehtud.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 12
(kohandatud)

⇒ uus

- (18) ⇒ Kuigi disainilahenduse tunnused ei pea disainilahenduse kaitse saamiseks olema ühelgi konkreetsel ajal ega üheski konkreetses olukorras nähtavad, siis erandina sellest põhimõttest ⇐ ~~kaitset~~ ei tohiks ~~kaitset~~ laiendada nendele koostisosadele, mis ei ole ⇒ mitmeosalise ⇐ toote tavapärase kasutamise ajal nähtavad, ega osa sellistele tunnustele, mis ei ole pärast osa paigaldamist nähtavad või mis eraldivõetuna ei vastaks uudsuse või eristatavuse nõuetele. Seepärast tuleks ⇒ mitmeosalise toote koostisosade ⇐ disainilahenduse tunnused, millele kaitse kõnealustel põhjustel ei laiene, ~~tuleks~~ jätta disainilahenduse teiste tunnuste kaitsekõlblikkuse hindamisel arvesse võtmata.

↓ uus

- (19) Kuigi tootenimetused ei mõjuta disainilahenduse kui sellise kaitse ulatust, võivad need koos disainilahenduse kujutisega aidata kindlaks määrata selle toote laadi, milles disainilahendus sisaldub või millel seda kavatakse kasutada. Lisaks muudavad tootenimetused lihtsamaks disainilahenduste otsingud tööstusomandi õiguskaitse ameti peetavas disainilahenduste registris. Seepärast tuleks enne registreerimist kindlaks teha täpsed tootenimetused, mis hõlbustavad otsinguid ja suurendavad registri läbipaistvust ja juurdepääsetavust, ilma taotlejaid liigselt koormamata.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 13
(kohandatud)

⇒ uus

- (20) Disainilahenduse eristatavuse hindamisel tuleks aluseks võtta see, kas disainilahendust vaatleva asjatundja üldmulje erineb ~~selgelt~~ muljest, mille talle jätavad ~~olemasolevad~~ ⇒ mis tahes muud ⇐ disainilahendused, ⇒ mis moodustavad osa

olemasolevast disainilahendusest, ⇨ võttes seejuures arvesse disainilahendust kasutava või seda sisaldava toote laadi ning eelkõige tööstussektorit, millesse see kuulub, ja asjaolusid, mis piiravad disainilahenduse väljatöötamisel autori vabadust disainilahenduse autori vabadust piiravaid asjaolusid selle väljatöötamisel.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 14

⇨ uus

- (21) tuleks vältida tehniliste uuenduste takistamist disainilahenduse kaitse andmisega ⇨ disainilahendustele, mis koosnevad ainult sellistest tunnustest või selliste tunnuste kogumitest ⇨ ~~nendele tunnustele~~, mis tulenevad üksnes tehnilisest otstarbest. Arusaadavalt ei tähenda see, et disainilahendus peab omama esteetilist väärtust. ⇨ Registreeritud disainilahenduse õiguse võib kehtetuks tunnistada, kui väliste tunnuste valikul ei ole mänginud rolli muud kaalutlused peale vajaduse, et toode täidaks tehnilist funktsiooni, eelkõige need kaalutlused, mis on seotud visuaalse aspektiga. ⇨
- (22) Samuti ei tohi takistada eri marki toodete koostalitlusvõimet kaitse laiendamisega mehaaniliste ühenduskohtade disainilahendustele. ~~disainilahenduse tunnused, millele kaitse kõnealustel põhjustel ei laiene, tuleks jätta disainilahenduse teiste tunnuste kaitsekõlblikkuse hindamisel arvesse võtmata.~~

↓ 98/71/EÜ põhjendus 15

- (23) Sellele vaatamata võivad moodultoodete mehaanilised ühenduskohad olla moodultoodete uudsete omaduste oluliseks osaks ning neil võib olla suur turustamisväärtus, mistõttu need peaksid olema kaitstavad.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 16
(kohandatud)

- (24) Disainilahenduse õigus ei ☒ tohiks anda ☒ ~~anna~~ kaitset disainilahendusele, mis on vastuolus avaliku korra või üldtunnustatud kõlblusnormidega. Käesolev direktiiv ei püüa ühtlustada siseriiklike arusaamu avalikust korrast või üldtunnustatud kõlblusnormidest.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 17

- (25) Siseturu sujuvaks toimimiseks on äärmiselt oluline registreeritud disainilahenduse õigusest tuleneva kaitse kestuse ühtlustamine.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 18
(kohandatud)

- (26) Käesoleva direktiivi sätted ei piira konkurentsireeglite kohaldamist ~~asutamislepingu~~ ☒ Euroopa Liidu toimimise lepingu ☒ artiklite ☒ 101 ☒ ~~85~~ ja ☒ 102 ☒ ~~86~~ alusel.

↓ 98/71/EÜ põhjendus 19
(kohandatud)

~~käesoleva direktiivi kiire vastuvõtmine on muutunud mitme tööstussektori puhul pakiliseks küsimuseks; käesoleval etapil ei ole võimalik täies ulatuses ühtlustada liikmesriikide õigusakte kaitstud disainilahenduste kasutamise kohta mitmeosaliste toodete remontimise võimaldamiseks nende toodete algse välimuse taastamise eesmärgil, juhul kui disainilahendust kasutav või seda sisaldav toode moodustab sellise mitmeosalise toote koostisosana, mille välimusest sõltub kaitstud disainilahendus; mitmeosaliste toodete remontimisel kasutatavate kaitstud disainilahenduste kasutamist käsitlevate liikmesriikide õigusaktide täieliku ühtlustatuse puudumine ei tohiks takistada muude, siseturu toimimist kõige otsesemalt mõjutavate disainilahendust puudutavate siseriiklike õigusaktide sätete ühtlustamist; seepärast peaksid liikmesriigid jätma praegu jõusse kõik asutamislepingule vastavad sätted, mis on seotud mitmeosalise toote algse välimuse taastamiseks teostatava remondi käigus kasutatava koostisosana disainilahendusega; kui sellise kasutamise kohta kehtestatakse uusi sätteid, peaks nende sätete ainsaks eesmärgiks olema kõnealuste osade turu liberaliseerimine; liikmesriigid, kes käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeval ei näe ette koostisosade disainilahenduste kaitset, ei ole kohustatud kõnealuste osade disainilahenduste registreerimist sätestama; kolme aasta möödumisel rakendamiskuupäevast peaks komisjon esitama analüüsi käesoleva direktiivi sätete mõju kohta ühenduse tööstusele, tarbijatele, konkurentsile ja siseturu toimimisele; mitmeosaliste toodete osas peaks analüüs käsitlema eelkõige võimalikel lahendustel, sealhulgas autoritasude süsteemil ja ainuõiguse piiratud kestusel põhinevat ühtlustamist; hiljemalt ühe aasta möödumisel analüüsi esitamisest peaks komisjon pärast enimmõjutatud osapooltega konsulteerimist tegema Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekud käesoleva direktiivi võimalike muudatuste kohta, mis on vajalikud mitmeosaliste toodete koostisosade siseturu väljakujundamiseks, ning muude vajalikeks peetavate muudatuste kohta;~~

↓ 98/71/EÜ põhjendus 20
(kohandatud)

~~artikli 14 üleminekusätet sellise koostisosana disainilahenduse kohta, mida kasutatakse mitmeosalise toote remontimisel selle esialgse välimuse taastamiseks, ei tohi mingil juhul käsitleda takistusena sellist koostisosana hõlmava toote vabale liikumisele;~~

↓ 98/71/EÜ põhjendus 21
(kohandatud)
⇒ uus

(27) ~~registreerimisest keeldumise~~ ⇒ Registreerimata
~~jätmise~~ ⇐ sisulised ⇒ alused ⇐ põhjused nendes liikmesriikides, kus nähakse ette
~~taotluste registreerimisele selget sisulist kontrollimist, ning~~ ⇒ kõigis liikmesriikides
~~kehtivad~~ ⇐ registreeritud disainilahenduse õiguste kehtetuks tunnistamise
sisulised ⇒ alused ⇐ põhjused kõigis liikmesriikides peaksid peavad olema
ammendavalt loetletud.

- (28) Pidades silmas 3D-printimistehnoloogia kasvavat kasutuselevõttu eri tööstusharudes, on disainilahenduse õiguste omanikel raskem tulemuslikult takistada oma kaitstud disainilahenduste lihtsat ebaseaduslikku kopeerimist – seepärast on asjakohane ette näha, et iga sellise andmekandja või tarkvara loomine, allalaadimine, kopeerimine ja kättesaadavaks tegemine, mis salvestab disainilahenduse eesmärgiga reprodutseerida kaitstud disainilahenduse õigusi rikkuv toode, kujutab endast disainilahenduse kasutamist viisil, milleks on vaja õiguste omaniku luba.
- (29) Selleks et tugevdada disainilahenduste kaitset ja tulemuslikumalt võidelda võltsimise vastu ning kooskõlas rahvusvaheliste kohustusega, mis liikmesriigid on võtnud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) raames, eelkõige kohustustega, mis tulenevad üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe transiidivabadust käsitlevast V artiklist ning geneeriliste ravimite puhul TRIPS-lepingust ja rahvatervist käsitlevast deklaratsioonist, peaks registreeritud disainilahenduse õiguse omanikul olema õigus takistada kolmandaid isikuid toomast kolmandatest riikidest pärit tooteid liikmesriiki, kus disainilahendus on registreeritud, ilma neid tooteid seal vabasse ringlusse laskmata, kui disainilahendus sisaldub neis toodetes või seda on kasutatud nendel toodetel identsena ja ilma loata või kui disainilahendust ei ole võimalik olulistest aspektides eristada selliste toodete välimusest.
- (30) Selleks peaks registreeritud disainilahenduse õiguse omanikul olema lubatud takistada õigusi rikkuva toote sisenemist tolliterritooriumile ja selle suunamist mis tahes tolliprotseduuridele, sealhulgas eelkõige transiidile, ümberlaadimisele, ladustamisele, vabatsoonidesse, ajutisele ladustamisele, seestöötlemisele või ajutisse importi, ka siis, kui sellist toodet ei ole kavas lasta asjaomase liikmesriigi turule. Tollikontrolli tegemisel peaksid tolliasutused kasutama volitusi ja menetlusi, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 608/2013,⁸ seda ka õiguse omaniku taotlusel. Eelkõige peaksid tolliasutused tegema asjakohaseid kontrole riskianalüüsi kriteeriumide alusel.
- (31) Selleks et ühitada omavahel vajadus tagada disainilahenduse õiguste tulemuslik kaitse ja vajadus vältida seaduslike toodete vaba liikumise takistamist, peaks disainilahenduse omaniku õigus kaotama kehtivuse, kui hilisema menetluse käigus, mille on algatanud kohus või muu asutus, mis on pädev tegema sisulist otsust selle kohta, kas registreeritud disainilahendusest tulenevaid õigusi on rikutud, suudab deklarant või toodete valdaja tõendada, et registreeritud disainilahenduse omanikul ei ole õigust keelata lõppsihtriigis toodete turule laskmist.
- (32) Registreeritud disainilahenduse õigusest tulenevate ainuõiguste suhtes tuleks kohaldada asjakohaseid piiranguid. Lisaks eraviisilisele ja mittekaubanduslikule kasutamisele ning eksperimentaalsel eesmärgil tehtavatele toimingutele peaks lubatud kasutamine hõlmama reprodutseerimist tsiteerimise või õpetamise eesmärgil, viitamist võrdleva reklaami kontekstis ning kasutamist kommenteerimiseks või paroodiaks, tingimusel et need toimingud on kooskõlas hea kaubandustavaga ega kahjusta põhjendamatult disainilahenduse tavapärasest kasutamist. Disainilahenduse kasutamist kolmandate isikute poolt kunstilise eneseväljenduse raames tuleks lugeda õigustatuks, kui see on

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 608/2013, mis käsitleb intellektuaalomandi õiguskaitse tagamist tollis ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1383/2003 (ELT L 181, 29.6.2013, lk 15).

samal ajal kooskõlas ausa tööstus- ja kaubandustavaga. Lisaks tuleks käesolevat direktiivi kohaldada viisil, mis tagab põhiõiguste ja -vabaduste, eelkõige sõnavabaduse täieliku austamise.

- (33) Disainilahenduste kaitse eesmärk on anda ainuõigused toote välimusele, kuid mitte monopoolseid õigusi toote kui sellise üle. Selliste disainilahenduste kaitsmine, millel ei ole praktilist alternatiivi, viiks tegelikult tootemonopoli tekkimiseni. Selline kaitse oleks lähedal disainilahenduste kaitse süsteemi kuritarvitamisele. Kui kolmandatel osapooltel on õigus toota ja müüa varuosi, säilib konkurents. Kui disainilahenduste kaitse laieneb varuosadele, siis sellised kolmandad osapooled rikuvad neid õigusi, konkurents kaob ja disainilahenduse õiguse omanikule antakse tegelikult tootemonopol.
- (34) Erinevused liikmesriikide õigusaktides, mis käsitlevad kaitstud disainilahenduste kasutamise lubamist mitmeosalise toote remontimiseks, et taastada selle algne välimus, kui toode, milles disainilahendus sisaldub või millel seda on kasutatud, moodustab osa mitmeosalisest tootest, mille välimusest kaitstav disainilahendus sõltub, mõjutavad otseselt siseturu rajamist ja toimimist. Sellised erinevused moonutavad siseturul konkurentsi ja kaubandust ning kahjustavad õiguskindlust.
- (35) Seepärast on siseturu sujuvaks toimimiseks ja ausa konkurentsi tagamiseks vaja ühtlustada liikmesriikide disainilahenduste kaitse alaseid õigusakte selles osas, mis puudutab kaitstud disainilahenduste kasutamist mitmeosalise toote parandamiseks, et taastada sellise toote algne välimus, ja neisse on vaja lisada remondiklausel, mis on sarnane määruses (EÜ) nr 6/2002 juba sisalduva klausliga ja mida kohaldatakse liidu tasandil ELi disainilahenduste suhtes, kuid mille kohaldamine piirdub sõnaselgelt üksnes mitmeosaliste toodete välimusest sõltuvate koostisosadega. Kuna sellise remondiklausli eesmärk on muuta disainilahenduse õiguskaitse teostamatuks, kui mitmeosalise toote koostisosa disainilahendust kasutatakse mitmeosalise toote remontimiseks, et taastada selle algne välimus, tuleks remondiklausel lisada kaitsemeetmete hulka, mida saab käesoleva direktiivi alusel kasutada disainilahenduse õiguste rikkumise korral. Lisaks tuleks selleks, et tarbijaid mitte eksitada, vaid et nad saaksid teha teadliku valiku konkureerivate toodete vahel, mida remondiks kasutada, õigusaktides samuti selgelt sätestada, et remondiklauslile ei saa tugineda koostisosa valmistaja või müüja, kes ei ole tarbijaid nõuetekohaselt teavitanud mitmeosalise toote remondiks kasutatava toote päritolust.
- (36) Selleks et vältida olukorda, kus liikmesriikide erinevad varasema kasutamise tingimused põhjustavad eri liikmesriikides erinevusi sama disainilahenduse õiguslikus jõus, on asjakohane tagada, et igal kolmandal isikul, kes suudab tõendada, et ta on enne disainilahenduse taotluse esitamise kuupäeva või prioriteedinõude korral enne prioriteedikoopäeva heauskselt alustanud liikmesriigis sellise registreeritud disainilahenduse õiguse kaitse alla kuuluva disainilahenduse kasutamist või on selleks teinud tegelikke ja olulisi ettevalmistusi, mida ei ole asjaomase disainilahenduse pealt kopeeritud, oleks õigus seda disainilahendust piiratud määral kasutada.
- (37) Selleks et hõlbustada ja parandada disainilahenduste õiguskaitse kättesaadavust ning suurendada õiguskindlust ja prognoositavust, peaks disainilahenduste registreerimise kord liikmesriikides olema tõhus ja läbipaistev ning järgima ELi disainilahenduste suhtes kohaldatavate normidega sarnaseid norme.
- (38) Seepärast on vaja sätestada ühtsed eeskirjad, mis käsitlevad nõudeid ja tehnilisi vahendeid selleks, et esitada taotluse esitamise etapis disainilahendus selgelt ja täpselt ükskõik millises visuaalse reproduktsiooni vormis, võttes arvesse tehnilisi edusamme disainilahenduste visualiseerimisel ja liidu tööstuse vajadusi uute (digitaalsete)

disainilahenduste osas. Lisaks peaksid liikmesriigid kehtestama ühtlustatud standardid tavade lähendamise teel.

- (39) Suurema tõhususe huvides on samuti asjakohane lubada disainilahenduse taotlejatel koondada mitu disainilahendust ühte koondtaotlusesse, ilma et seejuures kohaldataks nende suhtes tingimust, et tooted, millesse disainilahendused kavatakse lisada või millel neid kavatakse kasutada, peavad kuuluma rahvusvahelise tööstusdisainilahenduste klassifikatsiooni samasse klassi.
- (40) Disainilahenduse registreerimisele järgnev tavapärane avaldamine võib mõningatel juhtudel takistada või ohustada disainilahendusega seotud kaubandustehingute õnnestumist. Sellistel juhtudel on lahenduseks võimalus avaldamine edasi lükata. Ühtsuse ja suurema õiguskindluse huvides ning selleks, et aidata ettevõtjatel vähendada disainilahenduste haldamise kulusid, tuleks avaldamise edasilükkamise suhtes kohaldada liidus samu eeskirju.
- (41) Et tagada ettevõtjatele võrdsed tingimused ja disainilahenduste kaitse võrdne kättesaadavus kogu liidus ning hoida taotlejate jaoks registreerimisest ja muudest menetlustest tingitud koormus võimalikult väiksena, peaksid kõik liikmesriikide tööstusomandi õiguskaitse keskametid oma *ex officio* sisulises kontrollis piirduma käesolevas direktiivis ammendavalt loetletud registreerimata jätmise põhjuste puudumisega, nagu Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO) teeb liidu tasandil.
- (42) Selleks et pakkuda tõhusaid vahendeid disainilahenduse õiguste kehtetuks tunnistamiseks, peaksid liikmesriigid nägema ette kehtetuks tunnistamise haldusmenetluse, mis on sobivas ulatuses viidud vastavusse sellega, mida kohaldatakse registreeritud ELi disainilahenduste suhtes liidu tasandil.
- (43) On soovitatav, et liikmesriikide tööstusomandi õiguskaitse ametid ja Beneluxi intellektuaalomandi büroo teeksid omavahel ja EUIPOga koostööd kõigis disainilahenduse registreerimise ja haldamise valdkondades, et edendada tavade ja vahendite ühtlustamist, nagu ühtsete või ühendatud andmebaaside ja portaalide loomine ja ajakohastamine konsulteerimise ja otsingute tegemise otstarbel. Lisaks peaksid liikmesriigid tagama, et nende tööstusomandi õiguskaitse keskametid ja Beneluxi intellektuaalomandi büroo teevad omavahel ja EUIPOga koostööd kõigis muudes tegevusvaldkondades, mis on liidus disainilahenduste kaitsmiseks olulised.
- (44) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt luua hästitoimiv siseturg ja edendada seda ning hõlbustada liidus disainilahenduste õiguste registreerimist, haldamist ja kaitset, et suurendada majanduskasvu ja konkurentsivõimet, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, vaid seda on selle ulatuse ja toime tõttu parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kaugemale, kui on vajalik nende eesmärkide saavutamiseks.
- (45) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725⁹ artikli 42 lõikele 1 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse [...].

⁹

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

(46) Kohustus võtta käesolev direktiiv liikmesriigi õigusesse üle piirdub nende sätetega, mida on võrreldes direktiiviga 98/71/EÜ oluliselt muudetud. Muutmata sätete ülevõtmise kohustus tuleneb kõnealuselt varasemast direktiivist.

(47) Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud I lisas osutatud direktiivi liikmesriigi õigusesse ülevõtmise tähtpäevadega.

↓ 98/71/EÜ (kohandatud)

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

1. PEATÜKK

⊗ ÜLDSÄTTED ⊗

Artikkel 1~~2~~

⊗ Kohaldamisala ⊗ ~~Reguleerimisala~~

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse:

- (a) liikmesriikide tööstusomandi õiguskaitse keskametites registreeritud disainilahenduste õiguste suhtes;
- (b) Beneluxi ~~disainilahenduste~~ ⊗ intellektuaalomandi ⊗ büroos registreeritud disainilahenduste õiguste suhtes;
- (c) liikmesriigis kehtivate rahvusvaheliste kokkulepete alusel registreeritud disainilahenduste õiguste suhtes;
- (d) punktides a, b ja c osutatud disainilahenduste õiguste taotluste suhtes.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmab disainilahenduse registreerimine ka selle avaldamist pärast disainilahenduse taotluse esitamist sellise liikmesriigi tööstusomandi õiguskaitse ametile, kus kõnealune avaldamine toob kaasa disainilahenduse õiguse jõustumise.

Artikkel 2~~1~~

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

↓ uus

1) „keskamet“ – tööstusomandi õiguskaitse keskamet, millele üks või mitu liikmesriiki on usaldanud disainilahenduste registreerimise;

2) „register“ – keskameti peetav disainilahenduste register;

↓ 98/71/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

- 3a) „disainilahendus“ – toote või selle osa välimus, mis tuleneb ~~eelkõige~~ toote enese ja/või selle kaunistuste omadustest, eelkõigejoontest, piirjoontest, värvidest, kujust, faktuurist, ja/või materjalist omadustest ⇒ , kaasa arvatud nende tunnuste liikumistest, üleminekutest või muul viisil animeeritusest ⇐;
- 4b) „toode“ – mis tahes tööstuslikult või käsitsi loodud objekt, ☒ v.a arvutiprogrammid ☒, ⇒ olenemata sellest, kas see sisaldub füüsilises esemes või on teostatud digitaalsel kujul, ⇐ kaasa arvatud:
- a) ~~osad, mis on ette nähtud mitmeosalisse tootesse paigutamiseks~~, pakend, ⇒ komplektid, ⇐ kujundus, ⇒ esemete, eelkõige sisekeskkonna moodustavate esemete ruumiline paigutus ⇐ ☒ ja osad, mis on ette nähtud mitmeosaliseks tooteks kokkupanekuks; ☒
- b) graafilised ⇒ teosed või ⇐ sümbolid ⇒ , logod, pinnamuustrid, ⇐ ja tüpograafilised kirjatüübid ⇒ ja graafilised kasutajaliidesed ⇐ , ~~kuid välja arvatud arvutiprogrammid~~;
- 5e) „mitmeosaline toode“ – mitmest osast koosnev toode, mida on võimalik osade asendamiseks lahti võtta ja uuesti kokku panna.

2. PEATÜKK

☒ DISAINILAHENDUSI KÄSITLEV MATERIAALÕIGUS ☒

Artikkel 3

Kaitsekõlblikkus

1. Liikmesriigid kaitsevad disainilahendusi ☒ üksnes disainilahenduste ☒ registreerimise teel ja annavad nende omanikele ~~vastavalt~~ käesoleva direktiivi sätetele kohaselt ainuõiguse.
2. Disainilahendust kaitstakse disainilahenduse õigusega juhul, kui see on uudne ja eristatav.
3. Disainilahendus, mida kasutatakse või mis sisaldub mitmeosalise toote koostisosaks olevas tootes, loetakse uudseks ja eristatavaks:
 - (a) kui koostisosa on pärast mitmeosalisse tootesse paigutamist selle tavakasutuse ajal nähtav ning
 - (b) selles ulatuses, mil koostisosa kõnealused nähtavad tunnused vastavad eraldivõetuna uudsuse ja eristatavuse nõuetele.
4. Lõike 3 punkti a kohane „tavakasutus“ tähistab kasutamist lõppkasutaja poolt ning ei hõlma hooldust, teenindust ega remonti.

Artikkel 4

Uudsus

Disainilahendus loetakse uudseks, kui enne registreerimistaotluse esitamise kuupäeva või prioriteedinõude puhul enne prioriteedikuupäeva ei ole avalikkusele kättesaadavaks tehtud

identset disainilahendust. Disainilahendused loetakse identseks, kui nende omadused erinevad vaid ebaoluliste üksikasjade poolest.

Artikkel 5

Eristatavus

1. Disainilahendus loetakse eristatavaks, kui asjatundja üldmulje sellest erineb kõikide nende disainilahenduste üldmuljest, mis on avalikkusele kättesaadavaks tehtud enne disainilahenduse registreerimistaotluse esitamise kuupäeva või prioriteedinõude puhul enne prioriteedikuupäeva.
2. Eristatavuse hindamisel võetakse arvesse asjaolusid, mis piirasid disainilahenduse väljatöötamisel autori vabadust. ~~disainilahenduse autori vabadust piiravaid asjaolusid selle väljatöötamisel.~~

Artikkel 6

Avalikustamine

1. Artiklite 4 ja 5 kohaldamisel loetakse disainilahendus olevat avalikkusele kättesaadavaks tehtud, kui see on pärast registreerimist või muul ajal avaldatud trükis, seda on esitatud näitusel, kasutatud kaubavahetuses või see on muul viisil avalikustatud, välja arvatud juhul, kui liidus ühenduses tegutsevatel asjaomase sektori ringkondadel ei olnuks mõistliku ootuse kohaselt võimalik sellest tavapärase majandustegevuse käigus teada saada enne registreerimistaotluse esitamise kuupäeva või prioriteedinõude puhul enne prioriteedikuupäeva. Disainilahendust ei loeta siiski olevat avalikkusele kättesaadavaks tehtud, kui see on avalikustatud üksnes kolmandale isikule, kelle puhul kehtib otsene või kaudne konfidentsiaalsusnõue.
2. Avalikustamist ei võeta artiklite 4 ja 5 kohaldamisel arvesse juhul, kui avalikustatud disainilahendus , mis on identne disainilahendusega , mille kaitsmist liikmesriigi registreeritud disainilahenduse õiguse näol taotletakse , või ei erine oma üldmuljelt sellest , on avalikkusele kättesaadavaks tehtud:
 - (a) autori, tema õigusjärglase või kolmanda isiku poolt autori või tema õigusjärglase antud teabe või sooritatud tegevuse alusel ja
 - (b) 12 kuu jooksul enne taotluse esitamise kuupäeva või prioriteedinõude puhul enne prioriteedikuupäeva.
3. Lõiget 2 kohaldatakse ka juhul, kui disainilahendus on avalikkusele kättesaadavaks tehtud autori või tema õigusjärglase suhtes toime pandud õigusvastase teo tagajärjel.

Artikkel 7

Tehnilisest otstarbest tulenevad disainilahendused ja ühenduskohtade disainilahendused

1. Disainilahenduse õigus ei anna kaitset toote nendele välistunnustele, mis tulenevad üksnes selle tehnilisest otstarbest.
2. Disainilahenduse õigus ei anna kaitset toote nendele välistunnustele, mida on tarvis reprodutseerida täpselt sama kuju ja suurusega selleks, et disainilahendust sisaldavat või seda kasutavat toodet saaks mehaaniliselt ühendada teise tootega või paigutada viimase sisse, ümber või külge nii, et kumbki toode võiks täita oma otstarvet.

3. Olenemata ~~Brandina~~ lõikest 2 annab disainilahenduse õigus artiklites 4 ja 5 sätestatud tingimustel kaitse disainilahendusele, mille ülesandeks on võimaldada mitme vastastikku vahetatava toote monteerimist või ühendamist moodulsüsteemiks.

Artikkel 8

Avaliku korra või kõlbluse vastased disainilahendused

Disainilahenduse õigus ei anna kaitset disainilahendusele, mis on vastuolus avaliku korra või üldtunnustatud kõlblusnormidega.

Artikkel 9

Kaitse ulatus

1. Disainilahenduse õigusest tulenev kaitse hõlmab kõiki disainilahendusi, mis jätvavad asjatundjale ühesuguse üldmulje.
2. Kaitse ulatuse hindamisel võetakse arvesse asjaolusid, mis piirasid disainilahenduse väljatöötamisel autori vabadust. ~~disainilahenduse autori vabadust piiravaid asjaolusid selle väljatöötamisel.~~

Artikkel 10

Kaitse algus ja kestus

1. Artikli 3 lõike 2 nõuetele vastava disainilahenduse registreerimisel kaitstakse seda ~~disainilahenduse õigusega ühe või mitme viieaastase perioodi vältel alates taotluse esitamise kuupäevast.~~ kaitseõigus registreeritud disainilahendusena tekib siis, kui amet selle registreerib.
2. Registreeritud disainilahenduse registreering kehtib ~~ühe või mitme~~ viieaastase perioodi vältel alates registreerimistaotluse ~~taotluse~~ esitamise kuupäevast. Õiguse omanik võib pikendada kaitse tähtaega veel üheks või mitmeks viieaastaseks perioodiks, kokku kuni 25 aastaks alates registreerimistaotluse ~~taotluse~~ esitamise kuupäevast.

↓ uus

Artikkel 11

Õigus registreeritud disainilahendusele

1. Õigus registreeritud disainilahendusele kuulub autorile või tema õigusjärglasele.
2. Kui disainilahenduse on ühiselt välja töötanud kaks või enam isikut, kuulub õigus registreeritud disainilahendusele neile ühiselt.
3. Seevastu juhul, kui disainilahenduse on välja töötanud töötaja, täites oma tööülesandeid või tööandja antud juhtnõore, kuulub õigus registreeritud disainilahendusele tööandjale, kui liikmesriigi õigusaktidega ei ole kokku lepitud või ette nähtud teisiti.

Artikkel 12

Disainilahenduse registreeritud omaniku õiguste eeldamine

Toimingute puhul, mis tehakse keskametis, mis asub territooriumil, kus kaitset taotletakse, ning mis tahes muude toimingute puhul loetakse õigustatud isikuks see isik, kelle nimele disainilahendus on registreeritud, enne registreerimist aga see isik, kelle nimel on taotlus esitatud.

↓ 98/71/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

Artikkel 13~~11~~

~~Kehtetuks tunnistamine või registreerimisest keeldumine~~ ☒ **Registreerimata jätmise alused** ☒

1. Disainilahenduse registreerimisest keeldutakse ~~või registreeritud disainilahenduse õigus tunnistatakse kehtetuks~~ ☒, kui ☒:

- ~~kui~~ tegemist ei ole disainilahendusega artikli 2 punktis 3 lõikes a määratletud tähenduses; ~~või~~
- ~~kui~~ disainilahendus ei vasta artiklite 3–8 nõuetele; ~~või~~

Artikkel 14

☒ Kehtetuse alused ☒

☒ 1. Kui disainilahendus on registreeritud, võib disainilahenduse õiguse kehtetuks tunnistada järgmistel juhtudel: ☒

- ☒ a) kui tegemist ei ole disainilahendusega artikli 2 punktis 3 määratletud tähenduses; ☒
- ☒ b) kui disainilahendus ei vasta artiklite 3–8 nõuetele; ☒
- (c) kui ⇒ pädeva kohtu või asutuse otsuse kohaselt puudub ⇐ disainilahenduse õiguse taotlejal või omanikul puudub selleks asjaomase liikmesriigi õigusaktide alusel õigus; ~~või~~
- (d) kui disainilahendus on vastuolus varasema disainilahendusega, mis on avalikkusele kättesaadavaks tehtud pärast taotluse esitamise kuupäeva või prioriteedinõude puhul pärast prioriteedikoopäeva ning mille kaitse ühenduse registreeritud disainilahendusena või tulenevalt ühenduse registreeritud disainilahenduse taotlusest, asjaomase liikmesriigi disainilahenduse õigusest või nimetatud õiguse taotlusest hakkas kehtima enne nimetatud kuupäeva ☒ kuupäevast, mis eelneb taotluse esitamise kuupäevale, või kui nõutakse prioriteeti, siis disainilahenduse prioriteedikuupäevale: ☒
 - i) registreeritud ühenduse registreeritud ☒ ELi ☒ disainilahendusena või tulenevalt ühenduse registreeritud ☒ ELi ☒ disainilahenduse taotlusest, ⇒ tingimusel, et disainilahendus registreeritakse; ⇐
 - ii) ☒ tulenevalt ☒ asjaomase liikmesriigi ⇒ registreeritud ⇐ disainilahenduse õigusest või nimetatud õiguse taotlusest; ⇒ tingimusel, et disainilahendus registreeritakse; ⇐

↓ uus

iii) tulenevalt asjaomases liikmesriigis kehtivate rahvusvaheliste kokkulepete alusel registreeritud disainilahenduste õigustest või sellise õiguse taotlusest, tingimusel, et disainilahendus registreeritakse;

↓ 98/71/EÜ (kohandatud)

~~2. Iga liikmesriik võib näha ette disainilahenduse registreerimisest keeldumise või registreeritud disainilahenduse õiguse kehtetuks tunnistamise:~~

~~ea) kui hilisemas disainilahenduses on kasutatud eristavat tähist eraldusmärki ning seda tähist märki reguleerivate ühenduse liidu õigusaktide või asjaomase liikmesriigi õigusaktide kohaselt on tähise märgi õiguste omanikul õigus selline kasutus keelata; või~~

~~fb) kui disainilahenduses on loata kasutatud asjaomase liikmesriigi autoriõiguse seadusega kaitstud teost; või~~

~~ge) kui disainilahenduses on väärkasutatud tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni artiklis ~~6ter6b~~ loetletud ~~mis tahes~~ elementi või nimetatud konventsiooni artiklis ~~6ter6b~~ loetlemata märke, embleeme ja vapikilpe, mis on asjaomases liikmesriigis erilise avaliku huvi objektiks.~~

↓ uus

2. Lõike 1 punktides a ja b sätestatud kehtetuse alustele võivad tugineda järgmised isikud:

a) iga füüsiline või juriidiline isik;

b) iga rühm või organ, kes on moodustatud valmistajate, tootjate, teenuseosutajate, kauplejate või tarbijate huvide esindamiseks, kui see rühm või organ võib tema suhtes kohaldatava õiguse alusel olla enda nimel kohtuasjades hagejaks ja kostjaks.

↓ 98/71/EÜ (kohandatud)

3. Lõike 1 punktis c sätestatud kehtetuse alusele võib tugineda üksnes isik, kellel on asjaomase liikmesriigi õigusaktide alusel õigus ~~ühenduse~~ disainilahendusele ~~õigusele~~.

4. Lõike 1 punktides ~~punktis d, ja lõike 2 punktides ca~~ ja ~~fb~~ sätestatud kehtetuse alustele ~~võivad tugineda või tugineda~~ üksnes järgmised isikud:

a) vastuolus oleva õiguse taotleja või omanik;;

↓ uus

b) isikud, kellel on liidu õigusnormide või asjaomase liikmesriigi õiguse kohaselt õigus neid õigusi kasutada;

c) litsentsiaat, kellele kaubamärgi omanik või disainilahenduse õiguse omanik on loa andnud.

↓ 98/71/EÜ (kohandatud)

5. Lõike 1 punktis g ~~2 punktis e~~ sätestatud kehtetuse alusele võib tugineda üksnes füüsiline või juriidiline isik, keda ~~kõnealune~~ väärkasutus kasutus puudutab.

~~6. Lõiked 4 ja 5 ei piira liikmesriikide vabadust näha ette, et lõike 1 punktis d ja lõike 2 punktis e sätestatud alustele võib omal algatusel tugineda ka kõnealuse liikmesriigi asjaomane asutus.~~

~~7. Kui lõike 1 punkti b või lõike 2 kohaselt on disainilahenduse registreerimisest keeldutud või disainilahenduse õigus kehtetuks tunnistatud, võib selle disainilahenduse registreerida või disainilahenduse õiguse säilitada muudetud kujul, kui see on sellisel kujul kaitsekõlblik ning säilib disainilahenduse eristatavus. Registreerimine või õiguse säilitamine muudetud kujul võib hõlmata registreerimist, mille puhul registreeritud disainilahenduse õiguse omanik loobub osaliselt oma õigusest või mille puhul disainilahenduste registrisse kantakse kohtuotsus, millega disainilahenduse õigus tunnistatakse osaliselt kehtetuks.~~

~~8. Iga liikmesriik võib ette näha, et erandina lõigetest 1-7 kohaldatakse kõnealuses liikmesriigis enne käesoleva direktiivi järgimiseks vajalike sätete jõustumise kuupäeva esitatud disainilahenduste taotluste ja nendest tulenevate registreerimiste suhtes enne kõnealust kuupäeva kehtinud registreerimisest keeldumise või õiguse kehtetuks tunnistamise aluseid.~~

↓ uus

6. Disainilahendust ei või kehtetuks tunnistada, kui lõike 1 punktides d-g osutatud õiguse taotleja või omanik annab enne kehtetuks tunnistamise taotluse või vastuhagi esitamist selge nõusoleku disainilahenduse registreerimiseks.

↓ 98/71/EÜ

~~7.~~ Disainilahenduse õiguse võib kehtetuks tunnistada ka pärast selle kehtivusaja lõppu või sellest loobumist.

↓ uus

Artikkel 15

Kaitse objekt

Kaitse antakse nendele registreeritud disainilahenduse välistunnustele, mis on registreerimistaotluses nähtavalt esitatud.

↓ 98/71/EÜ (kohandatud)

Artikkel ~~16~~¹²

Disainilahenduse õigusest tulenevad õigused

1. Disainilahenduse registreerimine annab selle omanikule ainuõiguse disainilahendust kasutada ning takistada kolmandat isikut seda ilma omaniku loata kasutamast.

~~2. Nimetatud kasutamiseks loetakse Lõike 1 alusel võib eelkõige keelata järgmised toimingud:~~

~~a) kõnealust disainilahendust kasutava või seda sisaldava toote valmistamine, pakkumine, turule laskmine, valmistamist, pakumist, turuletoomist, importi, eksporti või kasutamise kasutamist;~~

b) punktis a osutatud toote importimine või eksportimine;

~~c) või punktis a osutatud toote ladustamine nendes punktides a ja b nimetatud eesmärkidel säilitamine;~~

↓ uus

d) sellise andmekandja või tarkvara loomine, allalaadimine, kopeerimine ja jagamine või levitamine, mis salvestab disainilahenduse eesmärgiga võimaldada valmistada punktis a osutatud toodet.

↓ 98/71/EÜ

~~2. Kui liikmesriigi seaduste alusel ei olnud lõikes 1 nimetatud toiminguid võimalik enne käesoleva direktiivi järgimiseks vajalike sätete jõustumiskuupäeva vältida, ei ole lubatud kasutada disainilahenduse õigusest tulenevaid õigusi, et takistada enne kõnealust kuupäeva selliseid toiminguid alustanud isikuid neid toiminguid jätkamast.~~

↓ uus

3. Erandina artikli 9 lõikest 1 on registreeritud disainilahenduse omanikul õigus takistada kolmandaid isikuid toomast kaubandustegevuse käigus kolmandatest riikidest liikmesriiki, kus disainilahendus on registreeritud, tooteid, mida ei lasta selles liikmesriigis vabasse ringlusse, kui disainilahendus sisaldub nendes toodetes või seda kasutatakse nendel toodetel identsena või kui disainilahendust ei ole võimalik olulistes aspektides sellistest toodetest eristada ja luba ei ole antud.

Esimeses lõigus osutatud õigus lõpeb, kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 608/2013 kohaselt algatatud menetluses, mille eesmärk on teha kindlaks, kas registreeritud disainilahendusest tulenevaid õigusi on rikutud, esitab toote deklarant või valdaja tõendeid selle

kohta, et registreeritud disainilahenduse omanikul ei ole õigust keelata lõppsihtriigis toodete turule laskmist.

Artikkel 17

Kehtivuse eeldus

1. Rikkumismenetluses eeldatakse registreeritud disainilahenduse õiguse omaniku kasuks, et artiklites 3–8 osutatud registreeritud disainilahenduse õigusliku kehtivuse nõuded on täidetud.

2. Lõikes 1 osutatud kehtivuse eeldus on ümberlükatav asjaomase liikmesriigi jurisdiktsioonis kättesaadavate menetluslike vahenditega, sealhulgas vastuhagidega.

↓ 98/71/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

Artikkel ~~18~~3

Disainilahenduse õigusest tulenevate õiguste piirangud

1. Disainilahenduse õigusest selle registreerimisel tulenevaid õigusi ei kohaldata:

a) toimingute suhtes, mis on tehtud eraviisiliselt ja millel ei ole kaubanduslikku eesmärki;

b) toimingute suhtes, mis on tehtud katselistel eesmärkidel;

c) tsiteerimiseks esundamiseks või õppeotstarbeks reprodutseerimise suhtes, ~~ei~~ ⇒ kui see on kooskõlas hea kaubandustavaga ega kahjusta disainilahenduse kasutamist ning kui on viidatud omanikule. ⇐

↓ uus

d) toimingute suhtes, mille eesmärk on tuvastada toode kui õiguste omaniku disainilahendus või viidata tootele kui õiguste omaniku disainilahendusele;

e) toimingute suhtes, mis on tehtud kommenteerimise, kriitika või paroodia eesmärgil;

↓ 98/71/EÜ

~~2. Lisaks sellele ei kohaldata disainilahenduse õigusest selle registreerimisel tulenevaid õigusi:~~

~~f)~~ ajutiselt asjaomase liikmesriigi territooriumile sisenevate teises riigis registreeritud laevade ja õhusõidukite seadmete suhtes;

~~g)~~ nimetatud sõidukite remondiks vajalike varuosade asjaomasesse liikmesriiki importimise suhtes;

~~h)~~ nimetatud sõidukite remondi suhtes.

↓ uus

2. Lõike 1 punkte c, d ja e kohaldatakse üksnes juhul, kui toimingud on kooskõlas õiglaste kaubandustavade ega piira disainilahenduse tavapärase kasutamist põhjendamatult, ning punkti c puhul, kui mainitakse selle toote päritolu, milles disainilahendus sisaldub või millel seda kasutatakse.

Artikkel 19

Remondiklausel

1. Kaitset ei anta registreeritud disainilahendusele, mis moodustab koostisosa mitmeosalises tootes, mille välimusest sõltub koostisosa disainilahendus, ja mida kasutatakse artikli 16 lõike 1 tähenduses üksnes selle mitmeosalise toote remontimisel, et taastada selle algne välimus.

2. Lõikele 1 ei saa tugineda mitmeosalise toote koostisosa tootja või müüja, kes ei ole tootele kantud selge ja nähtava märkega või muul sobival viisil tarbijat teavitanud mitmeosalise toote remontimisel kasutatava toote päritolust, et tarbija saaks teha teadliku valiku konkureerivate toodete vahel, mida saab remontimisel kasutada.

3. Kui käesoleva direktiivi vastuvõtmise ajal on liikmesriigi siseriiklikus õiguses ette nähtud disainilahenduste kaitse lõike 1 tähenduses, jätkab liikmesriik erandina lõikest 1 kuni [Väljaannete talitus: palun lisada kuupäev = kümme aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva] sellise kaitse pakkumist disainilahendustele, mille registreerimist on taotletud enne käesoleva direktiivi jõustumist.

↓ 98/71/EC (kohandatud)

Artikkel 14

Üleminekusäte

~~Kuni käesoleva direktiivi muudatuste vastuvõtmiseni komisjoni ettepanekul vastavalt artikli 18 sätetele jätavad liikmesriigid jõusse oma olemasolevad õigusnormid, mis on seotud mitmeosalise toote remondil selle esialgse välimuse taastamiseks kasutatava koostisosa disainilahenduse kasutamisega, ning kehtestavad nende sätete muudatusi ainult kõnealuste osade turu liberaliseerimise eesmärgil.~~

Artikkel ~~20~~15

Õiguste lõppemine

Disainilahenduse õigusest selle registreerimisel tulenevad õigused ei hõlma toiminguid seoses tootega, mis sisaldab või mille puhul on kasutatud disainilahenduse õigusega kaitstud disainilahendust, kui toote on liidus ühenduses turule toonud disainilahenduse õiguse omanik või seda on tehtud tema nõusolekul.

↓ uus

Artikkel 21

Registreeritud disainilahenduse varasemast kasutamisest tulenevad õigused

1. Varasemast kasutamisest tulenev õigus on igal kolmandal isikul, kes suudab tõendada, et ta on heauskselt asunud asjaomasel liikmesriigis kasutama sellist registreeritud disainilahendusena kaitstavat disainilahendust, mis ei ole nimetatud pealt kopeeritud, või on teinud selleks tegelikke ja olulisi ettevalmistusi enne taotluse esitamise kuupäeva või kui nõutakse prioriteeti, enne prioriteedikuupäeva.
2. Varasemast kasutamisest tulenev õigus tähendab kolmanda isiku jaoks õigust kasutada disainilahendust sel eesmärgil, milleks see on juba kasutusele võetud või milleks on tehtud tegelikke ja olulisi ettevalmistusi enne registreeritud disainilahenduse õiguse taotluse esitamise kuupäeva või enne prioriteedikuupäeva.

↓ 98/71/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

Artikkel ~~22~~16

Suhe õiguskaitse muude vormidega

Käesoleva direktiivi sätteid ei mõjuta registreerimata disainilahenduste õiguse, kaubamärkide või muude ☒ eristavate tähiste ☒ eraldusmärkide, patentide ja kasulike mudelite, kirjatüüpide, tsiviilvastutuse või kõlvatu konkurentsiga seotud ☒ liidu ☒ ühenduse või asjaomase liikmesriigi õigusaktide sätete kohaldamist.

Artikkel ~~23~~17

Suhe autoriõigusega

☒ Disainilahendus, mida kaitstakse vastavalt käesolevale direktiivile liikmesriigis registreeritud või liikmesriigi suhtes kehtiva disainilahenduse õigusega, ☒ Liikmesriigis või selle suhtes vastavalt käesolevale direktiivile registreeritud disainilahenduse õigusega kaitstud disainilahendus on kaitsekõlblik ka asjaomase liikmesriigi autoriõiguse seaduste alusel alates kuupäevast, mil disainilahendus on loodud või mis tahes kujul fikseeritud, ☒ tingimusel, et on järgitud liidu autoriõiguse norme ☒ Iga liikmesriik määrab kindlaks nimetatud kaitse ulatuse ja tingimused, sealhulgas nõutava eristatavuse taseme.

↓ uus

Artikkel 24

Registreerimissümbol

Registreeritud disainilahenduse omanik võib teavitada üldsust sellest, et disainilahendus on registreeritud, märkides tootele, milles disainilahendus sisaldub või millel seda kasutatakse,

ringi sisse paigutatud D-tähe. Sellisele disainilahenduse teatele võib lisada disainilahenduse registreerimisnumbri või hüperlingi disainilahenduse registrikandele.

3. PEATÜKK

MENETLUSED

Artikkel 25

Taotlusele esitatavad nõuded

1. Disainilahenduse registreerimise taotlus sisaldab vähemalt järgmist:
 - (a) registreerimistaotlus;
 - (b) andmed taotleja identifitseerimiseks;
 - (c) reprodutseerimiseks sobiv disainilahenduse kujutis, mis võimaldab selgelt eristada kõiki selle objekti üksikasju, millele kaitset taotletakse, ja mida saab avaldada;
 - (d) viide nendele toodetele, milles või millel kasutamiseks on disainilahendus ette nähtud.
2. Disainilahenduse registreerimise taotluse esitamisel tuleb tasuda asjaomase liikmesriigi poolt kindlaks määratud lõiv.
3. Lõike 1 punktis d osutatud viide toodetele ei mõjuta disainilahenduse kaitse ulatust. See kehtib ka disainilahenduse kujutist selgitava kirjelduse kohta, kui liikmesriik on sellise kirjelduse ette näinud.

Artikkel 26

Disainilahenduse kujutis

1. Artikli 25 lõike 1 punktis c osutatud disainilahenduse kujutis peab olema selge, täpne, järjepidev ja sellise kvaliteediga, mis võimaldab selgelt eristada ja avaldada kõiki selle objekti üksikasju, millele kaitset taotletakse.
2. Kujutis peab koosnema disainilahenduse visuaalsest reproduktsioonist ükskõik millises vormis kas mustvalgena või värviliselt. Reproduktsioon võib olla staatiline, dünaamiline või animeeritud ning teostatud mis tahes sobival viisil, kasutades üldkättesaadavat tehnoloogiat, sealhulgas jooniseid, fotosid, videoid või arvutipilti/modelleerimist.
3. Reproduktsioonil peavad olema esitatud selle disainilahenduse kõik aspektid, millele kaitset taotletakse, ühes või mitmes vaates. Selleks et täpsustada disainilahenduse konkreetseid tunnuseid, võib täiendavalt esitada ka muid vaateid, eelkõige:
 - (a) suurendatud vaateid, mis näitavad osa tootest eraldi suurendatuna;
 - (b) lõikeid, kus on näidatud toote sisemust;
 - (c) koostejooniseid, kus toote lahtivõetud osad on esitatud eraldi ühes vaates või
 - (d) osavaateid, kus toote osad on näidatud eraldi eri vaadetes.
4. Kui kujutis sisaldab disainilahenduse eri reproduktsioone või rohkem kui ühte vaadet, peavad need olema üksteisega kooskõlas ja registreerimise ese määratakse kindlaks nende vaadete või reproduktsioonide kõigi visuaalsete elementide põhjal kokku.
5. Disainilahendus tuleb esitada eraldi, kõik muud elemendid tuleb välistada. Kujutisel ei tohi olla selgitavat teksti, sõnu ega sümboleid.

6. Elementide puhul, millele kaitset ei taotleta, tuleb loobumine visuaalselt tähistada, eelistatavalt punktiirjoonega või katkendlike joontega. Kui see ei ole võimalik tehnilistel põhjustel või asjaomase disainilahenduse tüübi tõttu, võib kasutada muid visuaalseid lahtiütlust, näiteks varjutamist, piire või hägustamist. Kõiki selliseid visuaalseid lahtiütlust tuleb kasutada järjepidevalt.

7. Kui kujutisele on lisatud disainilahenduse kirjeldus, ei tohi see kirjeldus ega selles sisalduvad suulised lahtiütlusted piirata ega laiendada kujutisel esitatud disainilahenduse kaitse ulatust.

8. Liikmesriikide tööstusomandi õiguskaitse keskametid ja Beneluxi intellektuaalomandi büroo teevad omavahel ja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametiga koostööd, et kehtestada ühtsed standardid, mida kohaldatakse disainilahenduse kujutise nõuete ja kujutamise vahendite suhtes, eelkõige seoses kasutatavate vaadete liigi ja arvuga, vastuvõetavate visuaalsete lahtiütluste liigiga ning disainilahenduste reprodutseerimiseks, säilitamiseks ja esitamiseks kasutatavate vahendite tehniliste kirjeldustega, nagu asjaomaste elektrooniliste failide vormingud ja suurus.

Artikkel 27

Koondtaotlused

Mitme disainilahenduse kohta võib esitada ühe koondtaotluse registreeritud disainilahenduste saamiseks. Selle võimaluse suhtes ei kehti tingimus, et tooted, millesse disainilahendused kavatsatakse lisada või millel neid kavatsatakse kasutada, peavad kuuluma rahvusvahelise tööstusdisainilahenduste klassifikatsiooni samasse klassi.

Artikkel 28

Taotluse esitamise kuupäev

1. Disainilahenduse taotluse esitamise kuupäevaks loetakse kuupäev, mil taotleja esitab keskametile dokumendid, mis sisaldavad artikli 25 lõike 1 punktides a–c ette nähtud teavet.

2. Lisaks võivad liikmesriigid ette näha, et taotluse esitamise kuupäeva määramine sõltub artikli 25 lõikes 2 osutatud lõivu tasumisest.

Artikkel 29

Sisulise kontrolli ulatus

Kontrollides, kas disainilahenduse taotlus vastab registreerimise tingimustele, piirduvad keskametid artiklis 13 osutatud registreerimata jätmise sisuliste aluste puudumisega.

Artikkel 30

Avaldamise edasilükkamine

1. Registreeritud disainilahenduse taotleja võib taotluse esitamisel paluda, et registreeritud disainilahenduse avaldamine lükataks taotluse esitamise kuupäevast, või kui nõutakse prioriteeti, siis prioriteedikuupäevast arvates 30 kuu võrra edasi.

2. Pärast registreerimist ei ole disainilahendus, selle kujutis ega ükski taotlusega seotud toimik avalik, kui kolmandate isikute õigustatud huve kaitsvatest siseriiklikest õigusnormidest ei tulene teisiti.

3. Avaldatakse teade registreeritud disainilahenduse avaldamise edasilükkamise kohta.

4. Edasilükkamistähtaja möödumisel või õiguse omaniku taotlusel enne seda teeb amet avalikkusele kättesaadavaks kõik registrikanded ja taotlusega seotud toimiku ning avaldab registreeritud disainilahenduse.

Artikkel 31

Kehtetuks tunnistamise kord

1. Ilma et see mõjutaks poolte õigust kohtulikule edasikaebamisele, kehtestavad liikmesriigid oma keskametites tõhusa ja kiire haldusmenetluse registreeritud disainilahenduse õiguse kehtetuks tunnistamiseks.

2. Disainilahenduse õiguse kehtetuks tunnistamise haldusmenetluses nähakse ette, et disainilahenduse õigus tunnistatakse kehtetuks vähemalt ühel järgmistest alustest:

a) disainilahendust ei oleks pidanud registreerima, sest see ei vasta artikli 2 punktis 3 sätestatud määratlusele või artiklites 3–8 sätestatud nõuetele;

b) disainilahendust ei oleks pidanud registreerima, sest oli olemas varasem disainilahendus artikli 14 lõike 1 punkti d tähenduses.

3. Haldusmenetlusega nähakse ette, et vähemalt järgmistel isikutel on õigus esitada kehtetuks tunnistamise taotlus:

a) lõike 2 punkti a puhul artikli 14 lõikes 2 osutatud isikud, rühmad või organid;

b) lõike 2 punkti b puhul artikli 14 lõikes 3 osutatud isikud.

Artikkel 32

Pikendamine

1. Disainilahenduse registreeringu kehtivust pikendatakse disainilahenduse õiguste omaniku või õigusnormide või lepingu kohaselt selleks volitatud isiku taotlusel, kui on tasutud pikendamislõiv. Liikmesriigid võivad lisaks sätestada, et pikendamislõivu laekumine loetakse selliseks taotluseks.

2. Keskamet teatab registreeringu kehtivuse lõppemisest disainilahenduse õiguse omanikule vähemalt kuus kuud enne kõnealuse kehtivuse lõppemist. Keskamet ei vastuta sellise teabe andmata jätmise eest ja teabe andmata jätmine ei mõjuta registreeringu kehtivuse lõppemist.

3. Pikendamistaotlus esitatakse ja pikendamislõiv tasutakse vähemalt kuus kuud enne registreeringu kehtivuse lõppemist. Kui seda ei tehta, võib taotluse esitada ka kuue kuu jooksul, mis järgnevad vahetult registreeringu kehtivuse lõppemisele või sellele järgnenud registreeringu pikenduse lõppemisele. Pikendamislõiv ja lisatasu tuleb tasuda kõneluse täiendava perioodi jooksul.

4. Kui tegemist on koondtaotlusega ja makstud pikendamislõivud ei ole piisavad, et katta kõiki disainilahendusi, mille pikendamist taotletakse, siis pikendatakse registreeringut, kui on selge, milliste disainilahenduste katmiseks makstud summa on ette nähtud.

5. Pikendamine jõustub järgmisel päeval pärast senise registreeringu kehtivuse lõppu. Pikendamise kohta tehakse registrisse kanne.

Artikkel 33

Teabevahetus keskametiga

Menetlusosalised või vajaduse korral nende esindajad määravad ametliku aadressi, mille kaudu toimub kogu ametliku teabe vahetamine keskametiga. Liikmesriikidel on õigus nõuda, et selline ametlik aadress asuks Euroopa Majanduspiirkonnas.

4. PEATÜKK

HALDUSKOOSTÖÖ

Artikkel 34

Koostöö disainilahenduste registreerimise, haldamise ja kehtetuks tunnistamise valdkonnas

Keskametitel on vabadus teha tulemuslikku koostööd omavahel ja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametiga, et edendada tavade ja vahendite ühtlustamist disainilahenduste läbivaatamise, registreerimise ja kehtetuks tunnistamise valdkonnas.

Artikkel 35

Koostöö muudes valdkondades

Keskametitel on vabadus teha tulemuslikku koostööd omavahel ja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametiga lisaks artiklis 34 osutatud valdkondadele kõigis oma tegevusvaldkondades, mis on seotud disainilahenduste kaitsmisega liidus.

↓ 98/71/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

5. PEATÜKK

⊗ LÕPPSÄTTED ⊗

Artikkel 18

Läbivaatamine

~~Kolme aasta möödumisel artiklis 19 nimetatud rakendamiskuupäevast esitab komisjon analüüsi käesoleva direktiivi sätete mõju kohta ühenduse tööstusele, eelkõige enimmõjutatud tööstussektoritele ning eriti mitmeosaliste toodete ja koostisosade tootjatele, samuti tarbijatele, konkurentsile ja siseturu toimimisele. Hiljemalt üks aasta hiljem teeb komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekud käesoleva direktiivi võimalike muudatuste kohta, mis on vajalikud mitmeosaliste toodete koostisosade siseturu väljakujundamiseks, ning enimmõjutatud osapooltega konsulteerimisest lähtuvate muude vajalikuks peetavate muudatuste kohta.~~

Artikkel ~~36~~19

Rakendamine ⊗ Ülevõtmine ⊗

1. Liikmesriigid jõustavad ⇒ artiklite 2, 3 ja 6, artiklite 10–19, artikli 21 ja artiklite 23–33 ⇐ ~~käesoleva direktiivi~~ ⇒ järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [Väljaannete talitus: palun lisada kuupäev = 24 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise

kuupäeva]. ~~hiljemalt 28. oktoobril 2001.~~ Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi ning sellise märkuse sõnastuse näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud ~~vastuvõetud siseriiklike~~ põhiliste õigusnormide tekstid.

Artikkel 37

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 98/71/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates [*Väljaannete talitus: palun lisada kuupäev = artikli 36 lõike 1 esimeses lõigus sätestatud kuupäevale järgnev päev*], ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud käesoleva direktiivi siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtajaga, mis on sätestatud I lisas.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt II lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 38~~20~~

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümndal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Ühenduste Teatajas.

Artikleid 4 ja 5, artikleid 7–9, artikleid 20 ja 22 kohaldatakse alates... [*Väljaannete talitus: palun lisada kuupäev = artikli [38] lõike 1 esimeses lõigus osutatud kuupäevale järgnev päev*].

Artikkel 39~~21~~

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*